

CENTRUL
*de Investigații Strategice
și Reforme*



CENTER
*for Strategic Studies
and Reforms*

Elena Gorelova

Anatolii Rojco

INFLUENȚA PREȚURILOR ASUPRA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI PRIN PRISMA INDICATORILOR STATISTICI

Chisinau 2010

CENTRUL
*de Investigații Strategice
și Reforme*



CENTER
*for Strategic Studies
and Reforms*

Elena Gorelova

Anatolii Rojco

INFLUENȚA PREȚURILOR ASUPRA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI PRIN PRISMA INDICATORILOR STATISTICI

Chisinau 2010

RAPORT ANALITIC „INFLUENȚA PREȚURILOR ASUPRA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI PRIN PRISMA INDICATORILOR STATISTICI”

Autori – Elena Gorelova, Anatolii Rojco, experți CISR

Raportul include analiza impactului prețurilor de consum asupra consumului diferitor grupuri ale populației, inclusiv a grupurilor social-vulnerabile, prin utilizarea datelor statisticii oficiale, și anume a Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice și a statisticii prețurilor de consum.

Scopul cercetării – determinarea interdependenței dintre indicii prețurilor la diferite mărfuri și schimbarea volumului și structurii consumului populației cu diferite venituri, precum și formularea propunerilor privind îmbunătățirea statisticii prețurilor și a politicilor publice, care influențează atât nivelul prețurilor de consum și a tarifelor, cât și bunăstarea populației.



Lucrarea a fost elaborată cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în cadrul proiectului comun PNUD, UNIFEM, UNFPA și UNICEF „Consolidarea Sistemului Statistic Național”.

Opiniile expuse în raport, precum și terminologia utilizată aparține autorilor, și nu reprezintă poziția căreiva organizații sau structuri administrative, precum și nu reprezintă opinia PNUD.

Cuprins:

1. Evoluția prețurilor de consum, veniturilor și cheltuielilor de consum ale populației	6
2. Influența dinamicii prețurilor de consum asupra consumului diferitor grupuri ale populației	9
3. Dinamica indicilor individuali a prețurilor de consum	19
4. Evaluarea impactului IPC individuali asupra veniturilor gospodăriilor casnice din diferite grupuri quintile	26
5. Evaluarea impactului prețurilor asupra consumului (cu utilizarea unui model de simulare)	28
6. Domeniile politicii și instrumente care afectează modificarea prețurilor de consum și bunăstarea diferitelor grupuri de populație	30

Lista tabelelor:

Tabelul 1. Indicii prețurilor de consum în anii 2007-2009	6
Tabelul 2. Creșterea (+) / scăderea (-) prețurilor de consum, a veniturilor și cheltuielilor de consum ale populației în perioada 2007-2009	7
Tabelul 3. Cheltuieli bănești de consum lunare și venituri disponibile ale gospodăriilor casnice în anul 2008.....	9
Tabelul 4. Cheltuieli bănești de consum în medie pe o persoană pe grupe de quintile, lei pe lună.....	10
Tabelul 5. Cheltuieli bănești de consum în medie pe persoană, pe quintile și medii de reședință ale gospodăriilor casnice, în anul 2008, lei pe lună.....	11
Tabelul 6. Cheltuieli bănești de consum în medie pe o persoană ale gospodăriilor casnice cu pensionari și copii, în anul 2008, lei pe lună.....	11
Tabelul 7. Prețuri de cumpărare a unor produse alimentare pe quintile și medii de reședință a gospodăriilor casnice, în anul 2008, lei pentru 1 kg	12
Tabelul 8. Prețuri de cumpărare a unor produse alimentare pe grupuri social-vulnerabile, în anul 2008, lei pentru 1 kg	13
Tabelul 9. Cantitatea unor produse alimentare (în medie pe persoană), procurate de grupurile social-vulnerabile ale populației din diferitele quintile, 2008, kg pe lună.....	16
Tabelul 10. Sporirea cheltuielilor bănești medii pe o persoană pentru procurarea îmbrăcăminte, încălțămintei și medicamentelor, pe grupuri de quintile, în anul 2008 comparativ cu anul 2007, lei pe lună	17
Tabelul 11. Sporirea cheltuielilor bănești medii pe o persoană pentru achitarea serviciilor medicale, pe grupe de quintile, în anul 2008 comparativ cu anul 2007, lei pe lună	17
Tabelul 12. Sporirea cheltuielilor bănești medii pe o persoană pentru achitarea serviciilor de transport, pe grupe de quintile, în anul 2008 comparativ cu anul 2007, lei pe lună.....	18
Tabelul 13. Cota cheltuielilor pentru principalele tipuri de servicii comunal-locative în total cheltuielile bănești ale populației, pe grupe de quintile, în anii 2008 și 2007, %	18
Tabelul 14. Structura cheltuielilor bănești pentru procurarea produselor alimentare pe grupe de quintile, anul 2006, %.....	20
Tabelul 15. Schimbări structurale în cheltuielile pentru cumpărarea unor produse alimentare, pe quintile.....	21
Tabelul 16. Ratele de creștere a prețurilor de cumpărare a unor produse alimentare de către populația din quintilele I și V (a. 2007 în % față de a. 2006).....	23
Tabelul 17. Principalele domenii ale politicii și mecanismele care influențează prețurile de consum și bunăstarea populației	33

Lista diagramelor:

Diagrama 1. Cheltuieli bănești de consum în medie pe o persoană, lei pe lună	10
Diagrama 2. Venituri bănești disponibile , 2008, lei pe lună.....	14
Diagrama 3. Rata creșterii prețurilor de cumpărare și a cantității produselor alimentare procurate, în orașele mari, 2008 (quintila V în % față de quintila I).....	15
Diagrama 4. Deviere (+/-) de la nivelul mediu al indicilor individuali ai prețurilor de consum, pe quintile, în 2007 (a. 2006 = 100,0 %)	21
Diagrama 5. Deviere (+/-) de la nivelul mediu al indicilor individuali ai prețurilor de consum, pe quintile, în 2008 (a. 2007 = 100,0 %)	22
Diagrama 6. Devierea (+/-) de la nivelul mediu al indicilor individuali ai prețurilor de consum pe quintile, în 2008 (a. 2006 = 100,0 %)	23
Diagrama 7. Indicii individuali ai prețurilor de consum pe grupe de quintile în anul 2007 (a. 2006 = 100,00 %)	24
Diagrama 8. Indicii individuali ai prețurilor de consum pe grupe de quintile în a. 2008 (2007 = 100,00 %)	24
Diagrama 9. Indicii individuali ai prețurilor de consum pe grupe de quintile în anul 2008 (2006 = 100%).....	25
Diagrama 10. Creșterea veniturilor bănești nominale și reale (anul 2007 comparativ cu anul 2006)	26
Diagrama 11. Creșterea veniturilor bănești nominale și reale (anul 2008 comparativ cu anul 2007)	27
Diagrama 12. Creșterea veniturilor bănești nominale și reale (anul 2008 comparativ cu anul 2006)	27
Diagrama 13. Creșterea cantității de produse alimentare procurate, în valori absolute și relative (anul 2008 la prețurile de cumpărare ale anului 2006, kg)	29

1. Evoluția prețurilor de consum, veniturilor și cheltuielilor de consum ale populației

Prețurile

În ultimii ani, în Republica Moldova se urmărește o tendință de „stabilizare” a nivelului de inflație și a ritmului de creștere a prețurilor la bunurile și serviciile de consum.

În anii 2007-2008 s-au constatat tempouri relativ moderate și practic identice de creștere a prețurilor de consum - în anul 2008 prețurile s-au majorat cu 12,7%, iar în anul 2007 – cu 12,3%. O astfel de dinamică, în general, a fost urmărită și în ce privește situația prețurilor în perioada celor patru ani precedenți. În perioada anilor 2003 – 2006, în mediu pe an, prețurile de consum au crescut cu 12,2%. (Tabelul 1).

Deși indicele prețurilor de consum în anii 2007 și 2008 a fost practic identic, dinamica indicilor prețurilor pentru diferite grupuri de mărfuri și servicii a fost diferită. Astfel, dacă în 2007 (în comparație cu anul 2006), s-au scumpit în mare parte produsele nealimentare, atunci în 2008 (în comparație cu 2007) s-au scumpit mărfurile alimentare. În același timp, la fel ca și în anii precedenți, cel mai înalt ritm de creștere a prețurilor s-a înregistrat pentru servicii prestate populației.

În total pentru perioada anilor 2007 – 2008, prețurile pentru produsele alimentare au crescut cu 28,3%. Nefavorabil este faptul că, în mare parte, s-au scumpit produsele alimentare de bază, care reprezintă o parte semnificativă din cheltuielile de consum ale celor mai sărace grupuri ale populației. Astfel, pâinea și produsele de panificație s-au scumpit cu 36,3%, carnea și produsele din carne – cu 47,5%, laptele și produsele lactate – cu 34,8%, ouăle – cu 74,7%, uleiul vegetal – cu 79,1%, fructele proaspete – cu 76,5%.

În afară de aceasta, un aspect negativ din punct de vedere social este creșterea semnificativă a prețurilor la medicamente (cu 33,5%), combustibil (cu 34,7%), servicii comunale (cu 49,9%) și transportul de pasageri (cu 29,8%).

Creșterea devansată a prețurilor la bunurile și serviciile de importanță vitală în perioada anilor 2007-2008 fără nici o îndoială împiedică implementarea politicii de reducere a sărăciei și inegalității.

În 2009, situația prețurilor a început să se schimbe. La începutul anului s-a constatat o micșorare a ritmului de creștere a prețurilor de consum, iar, în consecință, conturându-se tendința spre deflație. În cel de al doilea trimestru, prețurile s-au micșorat cu aproximativ 1%, iar în trimestrul 3 – cu aproape 2%. În același timp, prețurile la produsele alimentare se micșorau mai rapid decât la bunurile nealimentare, iar prețurile la servicii continuau să crească, manifestându-și „independența” de criza economică și puterea de cumpărare a populației.

Situația deflaționistă în 2009 nu este atât rezultatul politici antiinflaționiste, cât consecințele crizei economice în proces de aprofundare și ale reducerii cererii interne de consum (în primul trimestru, consumul final al gospodăriilor casnice s-a micșorat cu 10,4%).

Tabelul 1. Indicii prețurilor de consum în anii 2007-2009

(în % față de perioada corespunzătoare a anului precedent)

	2007 total	2008 total	2008 inclusiv:				2009 inclusiv:		
			I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	I trim.	II trim.	III trim.
Indicii prețurilor de consum - total	112,3	112,7	114,7	116,2	111,9	108,5	103,2	99,1	98,3
<i>inclusiv:</i>									
produse alimentare	111,0	115,6	119,6	123,1	112,4	108,1	99,3	91,7	92,1
produse nealimentare	113,1	108,3	110,5	110,3	108,5	104,2	100,5	98,8	98,8
servicii	114,3	116,5	115,2	117,3	117,1	116,5	114,1	110,7	105,9

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

Veniturile și cheltuielile de consum

Creșterea sau micșorarea prețurilor de consum neapărat se reflectă asupra bunăstării populației, deoarece nivelul prețurilor influențează puterea de cumpărare. Cu toate acestea, puterea de cumpărare a populației este influențată nu doar de dinamica prețurilor de consum, dar și de dinamica veniturilor. Fără a lua în considerație influența veniturilor populației este imposibil de a evalua obiectiv influența prețurilor asupra bunăstării. Acești doi factori determină concomitent nivelul și dinamica bunăstării.

Dacă ritmul de creștere a prețurilor este mai mare decât ritmul de creștere a veniturilor, atunci inflația de fapt anihilează creșterea veniturilor, și, de regulă, duce la micșorarea volumului de consum. Astfel, creșterea prețurilor diminuează și efectele politicii de stat cu privire la venituri (politici în domeniul salarizării, pensiilor, compensațiilor sociale și altele). În acest caz, politica veniturilor doar într-o anumită măsură compensează influența negativă a inflației asupra bunăstării populației.

În cazul în care ritmul de creștere a prețurilor este mai mic decât ritmul de creștere a veniturilor, atunci volumul de consum al populației și în general bunăstarea sporesc. În aceste condiții, politica veniturilor devine mai rezultativă și capabilă să atingă prioritățile, scopurile și sarcinile stabilite.

Corelația dintre reducerea prețurilor, dinamica veniturilor și volumul de consum este una similară. În cazul deflației, dinamica bunăstării populației depinde atât de nivelul de reducere a prețurilor, cât și de schimbarea veniturilor (de ritmurile de creștere/scădere a veniturilor nominale).

Astfel de interdependențe dintre dinamica prețurilor, veniturilor și cheltuielilor populației sînt caracteristice pentru perioadele de stabilitate economică. În condiții de instabilitate și criză, asupra consumului populației influențează nu doar prețurile și veniturile, dar și regulile de comportament anticriză ce țin de limitarea consumului curent. În rezultat, cheltuielile de consum se pot reduce chiar și în condiții de scădere a prețurilor.

În perioada, de până la criză (până în 2008), veniturile disponibile ale populației creșteau mai rapid decât prețurile la bunuri de consum și servicii, ceea ce a dus, în consecință, la creșterea volumului de consum în valori nominale și reale. Astfel, în 2007, la o creștere de 12,3% a prețurilor, veniturile disponibile medii lunare ale populației (pe o persoană) în valori nominale au crescut cu 21,3%. În 2008, la o creștere a prețurilor cu 12,7%, veniturile lunare disponibile ale populației au crescut cu 16,7%.

În urma creșterii devansate a veniturilor populației, în condițiile unei creșteri continue a prețurilor de consum, în 2007 -2008 s-a păstrat tendința de creștere a cheltuielilor de consum ale populației și a consumului. În 2007, cheltuielile de consum în valori nominale, au crescut cu 17,4%, iar în 2008 – cu 9,7%. Altfel, creșterea consumului a fost condiționată, în general, de creșterea veniturilor.

Tabelul 2. Creșterea (+) / scăderea (-) prețurilor de consum, a veniturilor și cheltuielilor de consum ale populației în perioada 2007-2009

(în % față de perioada corespunzătoare a anului precedent)

	2007 total	2008 total	2008 inclusiv:				2009 inclusiv:	
			I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	I trim.	II trim.
Prețurile serviciilor și bunurilor de consum	+12,3	+12,7	+14,7	+16,2	+11,9	+8,5	+3,2	-0,9
Veniturile disponibile (medii lunare pe o persoană):								
- nominale	+21,3	+16,7	+23,7	+20,9	+14,4	+9,8	+2,9	-2,9
- reale	+8,0	+3,5	+7,9	+4,0	+2,6	+1,2	-0,3	-2,0

	2007 total	2008 total	2008 inclusiv:				2009 inclusiv:	
			I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	I trim.	II trim.
Cheltuielile de consum (medii lunare pe o persoană):								
- nominale	+17,4	+9,7	+19,0	+11,0	+6,5	+4,8	-2,5	-0,4
- reale	+4,5	-2,7	+3,8	-4,5	-4,8	-3,4	-5,5	+0,5
<i>Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor</i>								

Trebuie de menționat faptul că, în legătură cu aprofundarea crizei economice, în 2008 s-a constatat o micșorare a ritmului de creștere nu doar a prețurilor, dar și a veniturilor populație. În rezultat, începând cu trimestrul doi a început reducerea volumurilor reale de consum. În general, în 2008, cheltuielile de consum (medii lunare pe o persoană) în valori reale s-au micșorat cu 2,7%.

Pe parcursul primului semestru al anului 2009 s-a păstrat o situație instabilă, care, în final, este caracterizată prin reducerea veniturilor și cheltuielilor de consum ale populației pe fundalul reducerii ritmurilor de creștere a prețurilor de consum și, ulterior, a deflației.

2. Influența dinamicii prețurilor de consum asupra consumului diferitor grupuri ale populației

Selectarea indicatorului de bunăstare a populației. Evaluarea impactului prețurilor impune necesitatea selectării unui indicator al bunăstării populației. În țările dezvoltate în acest scop, din motive evidente, este folosită valoarea veniturilor bănești disponibile. În Moldova, ca și în majoritatea țărilor cu o economie aflată în tranziție, venitul nu este cel mai potrivit indicator al bunăstării gospodăriei casnice. Există câteva explicații pentru aceasta. În primul rând, astfel de fenomene social-economice, cum ar fi eventuale restanțe la plata salariilor și pensiilor, care nu permit evaluarea adecvată a nivelului veniturilor populației. În al doilea rând, pentru astfel de țări este caracteristic un grad înalt de neîncredere a populației față de diverse sondaje sociologice cu privire la dezvoltarea venitului personal, și din acest motiv respondenții au tendința de a micșora veniturile pe care le declară.

În legătura cu aceasta, în calitate de indicator al bunăstării populației din Republica Moldova, este rațional de a utiliza valoarea cheltuielilor gospodăriilor casnice. Acest indicator permite o evaluare adecvată a situației reale, întrucât în cadrul cercetării bugetelor gospodăriilor casnice respondenții, cel mai probabil, nu vor avea nici un motiv pentru a diminua nivelul cheltuielilor sale. Un argument important în favoarea utilizării indicatorului cheltuielilor de consum, este faptul, că în bugetele gospodăriilor casnice se fixează depășirea volumului cheltuielilor de consum asupra veniturilor disponibile. În anul 2008, acest excedent constituia pentru toate gospodăriile casnice, 8,3%, variind între 4,6% în cazul familiilor cu copii până la 45,7% - în gospodăriile casnice formate dintr-un singur părinte cu copii (*Tabelul 3*).

Tabelul 3. Cheltuieli bănești de consum lunare și venituri disponibile ale gospodăriilor casnice în anul 2008

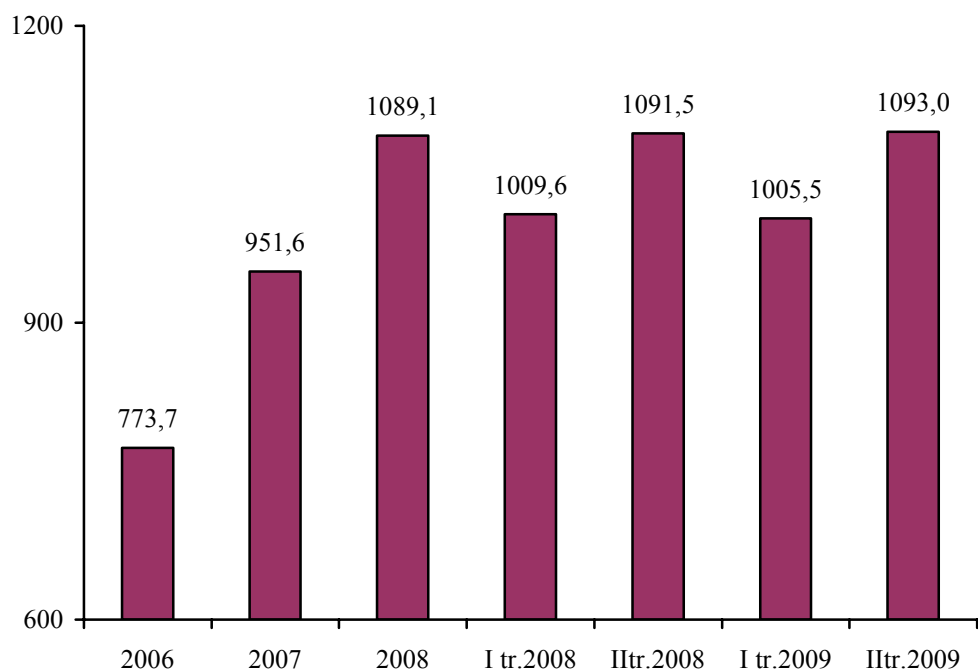
	Toate GC	GC numai cu pensionari	GC cu pensionari și alte persoane	Familii cu copii	Alte GC cu copii	Părinte singur cu copii
Cheltuieli de consum (medii pe o persoană), lei	1089,1	1008,3	949,3	1088,0	859,7	1285,4
Venituri disponibile (medii pe o persoană), lei	1005,8	940,4	905,3	1040,1	811,0	882,1
Depășirea cheltuielilor asupra veniturilor, lei	83,3	67,9	44,0	47,9	48,1	403,3
Depășirea cheltuielilor asupra veniturilor, %	8,3	7,2	4,9	4,6	6,0	45,7

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

În acest studiu, în calitate de indicator de bază al bunăstării populației nu se utilizează tot volumul cheltuielilor de consum al gospodăriilor casnice (care, în afară de cheltuielile bănești de consum, include și producția agricolă cultivată și folosită pentru consumul personal al membrilor gospodăriilor casnice, exprimată în formă bănească), ci doar o parte din această valoare – **cheltuieli bănești de consum**.

Cheltuieli de consum. În anii 2007-2008, a avut loc o dinamică pozitivă a cheltuielilor de consum ale populației. Cheltuielile bănești de consum (medii lunare pe o persoană) au crescut de la 773,7 lei până la 1089,1 lei, sau cu 40,8 % (*Diagrama 1*). Cea mai mare rată a creșterii a fost înregistrată în 2007 – 23,0 %, pe când în 2008 aceasta a constituit doar 14,5 %. Prima jumătate a anului 2009 a fost caracterizată prin întreruperea *de facto* a dinamicii creșterii cheltuielilor de consum, care a durat din anul 2000. În primul trimestru al anului 2009 cheltuielile bănești de consum (medii lunare pe o persoană) au scăzut în comparație cu perioada corespunzătoare a anului precedent cu 4,1 lei pe lună, sau cu 0,4%. În trimestrul II al anului 2009, în comparație cu perioada corespunzătoare a anului precedent, ele s-au majorat nesemnificativ – cu 1,5 lei pe lună, sau cu 0,1%.

Diagrama 1. Cheltuieli bănești de consum în medie pe o persoană, lei pe lună



Creșterea cheltuielilor bănești de consum (medii pe o persoană), a fost însoțită de scăderea diferențierii pe quintile a acestor valori. Dacă în anul 2006, raportul dintre cheltuielile medii de consum ale membrilor gospodăriilor casnice din quintilele V și I, a constituit 7,49 ori, apoi în 2007 acest raport a fost de 6,72 ori, iar în 2008 – 6,37 ori, (*Tabelul 4*). Tendința de reducere a acestei diferențieri a continuat și în anul 2009.

Tabelul 4. Cheltuieli bănești de consum în medie pe o persoană pe grupe de quintile, lei pe lună

	Grupe de quintile					V / I (ori)
	I	II	III	IV	V	
2006	237,6	409,4	590,2	851,0	1779,9	7,49
2007	314,1	527,1	746,2	1060,3	2109,5	6,72
2008	377,8	623,3	856,9	1182,3	2405,6	6,37
I tr.2009	325,1	533,6	808,0	1205,7	2149,4	6,61
II tr. 2009	373,3	644,6	888,4	1275,9	2282,8	6,11

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

Scăderea diferențierii pe quintile a cheltuielilor de consum vorbește despre reducerea inegalității la nivelul bunăstării populației. Pozitiv este faptul, că reducerea acestei inegalități a fost determinată de creșterea, într-un ritm mai sporit, a cheltuielilor bănești de consum ale populației mai puțin asigurate. În perioada anilor 2006-2008 aceste cheltuieli s-au majorat în I grupă quintilă cu 59,0%, în timp ce în quintila V - numai cu 35,2%.

Amplasarea teritorială a gospodăriilor casnice este un factor important ce influențează nivelul de bunăstare al populației. Într-o situație mai dificilă se află gospodăriile casnice din mediul rural, pentru care în anul 2008 cheltuielile bănești de consum (medii pe o persoană) au constituit 842,5 lei pe lună, ceea ce este de 1,4 ori mai puțin decât în orașele mici și de 1,9 ori – decât în orașele mari (Tabelul 5).

Tabelul 5. Cheltuieli bănești de consum în medie pe persoană, pe quintile și medii de reședință ale gospodăriilor casnice, în anul 2008, lei pe lună

	Total	quintila I	quintila V	V / I (ori)
Orașe mari	1595,3	517,1	2539,4	4,91
Orașe mici	1207,9	463,9	2327,4	5,02
Sate	842,5	351,7	2278,7	6,48

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

Între gospodăriile casnice din mediul rural, caracterizate prin cel mai scăzut nivel al bunăstării, este înregistrată cea mai mare diferențiere în cheltuielile bănești de consum pe persoană. La sate valoarea acestui indicator pe quintila V este de 6,48 ori mai mare decât valoarea indicatorului corespunzătoare quintilei I, în orașele mici – de 5,02 ori, iar în orașele mari – de 4,81 ori.

Negativ este faptul, că diferența teritorială a gospodăriilor casnice pe cheltuielile de consum se manifestă cel mai mult la nivelul celor mai neasigurate grupuri ale populației. La sate, nivelul cheltuielilor de consum în quintila I a fost cu 47,0% mai mic, decât în quintila I în orașele mari, și cu 31,9% - decât în orașele mici, în timp ce discrepanța în cheltuielile de consum în a V-a grupă quintilă între sate și orașele mari a constituit doar 11,4%, iar între sate și orașele mici – doar 2,1%.

Apartenența persoanelor la grupurile social-vulnerabile (gospodării casnice cu pensionari și gospodării casnice cu copii) se răsfrânge negativ asupra nivelului bunăstării. În anul 2008, cheltuielile bănești (medii pe o persoană) în gospodăriile casnice, formate doar din pensionari, a constituit 1008,3 lei pe lună (92,6 % din nivelul mediu pe toate gospodăriile casnice), iar în gospodăriile casnice cu pensionari și alte persoane – 949,3 lei (87,2 % din nivelul mediu) (Tabelul 6). Bunăstarea relativ mai bună a gospodăriilor casnice formate numai din pensionari este însoțită și de inegalitatea mai puțin propunțată în distribuirea pe quintile a cheltuielilor bănești de consum. Coeficientul diferențierii pe quintile (5,47) în gospodăriile casnice formate numai din pensionari, este cel mai mic între toate tipurile de grupuri social vulnerabile ale populației.

Tabelul 6. Cheltuieli bănești de consum în medie pe o persoană ale gospodăriilor casnice cu pensionari și copii, în anul 2008, lei pe lună

	Total	quintila I	quintila V	V / I (ori)
GC numai cu pensionari	1008,3	410,1	2246,5	5,47
GC cu pensionari și alte persoane	949,3	374,3	2443,6	6,53
Familii cu copii	1088,0	375,2	2352,6	6,27
Părinte singur cu copii	1285,9	385,7	2785,5	7,22
Alte GC cu copii	859,7	363,7	2167,1	5,96

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

Printre diferitele grupuri de gospodării casnice cu copii, în situația cea mai dificilă se află cei din grupul „alte gospodării casnice cu copii”. Cheltuielile medii de consum pe o persoană (859,7 lei lunar) ale acestora sînt cele mai mici dintre toate grupurile vulnerabile ale populației. Cauza acestei situații este componența gospodăriei casnice formată din mai multe generații, ceea ce reprezintă o povară mare asupra bugetului acestor gospodării, datorită faptului ca sunt multe persoane în întreținere.

Bunătatea cuplurilor cu copii se află la un nivel mediu stabilit pentru totalitatea gospodăriilor casnice, iar gospodăriile casnice de tip „părinte singur cu copii” depășește nivelul mediu cu 18,1 %. E de menționat, că asupra nivelului bunăstării gospodăriilor casnice cu copii, în afară de tipul lor, o mare influență o are și numărul de copii în aceste gospodării casnice.

Prețurile de consum și influența lor asupra consumului. Factorul prețurilor exercită o influență considerabilă asupra bunăstării oamenilor. O importanță deosebită o au prețurile la care se procură mărfurile de primă necesitate, în primul rînd produsele alimentare.

Prețurile pentru produsele alimentare diferă considerabil în dependență de amplasarea teritorială a gospodăriilor casnice. Prețurile pentru o mare parte a produselor alimentare sînt mai ridicate în orașele mari, decât în localitățile rurale. Acest lucru este determinat de acțiunea unor factori. În primul rînd, media veniturilor disponibile per capita, mai mare în orașele mari, asigură posibilitatea de cumpărare de către populație a produselor alimentare mai calitative (de regulă și mai costisitoare). Aceasta se referă, în primul rînd, la produse cu valoare nutritivă / alimentară sporită, cum sînt carnea, produsele lactate și peștele. În al doilea rînd, orașele mari dispun de o vastă rețea de întreprinderi de comercializare cu amănuntul – de la diverse piețe, mici depozite angro, magazine mici, pînă la mari centre comerciale, unde prețurile la produsele alimentare aproximativ de aceeași calitate diferă esențial. Aceasta oferă locuitorilor orașelor mari, posibilitatea de a alege întreprinderea comercială, în care își pot realiza cerințele. Pentru săteni aceste posibilități sînt limitate. În afară de aceasta, întreprinderile comerciale mici în sate, dispun de o gama restrînsă de produse alimentare. Ca rezultat, pentru unele produse alimentare (în special, paste făinoase, orez, carne de pasăre, pește congelat și afumat, subproduse și altele) prețurile de cumpărare pentru populația mai puțin asigurată din quintila I la sate sînt mai mari, decât în orașele mari (*Tabelul 7*).

În favoarea locuitorilor orașelor mari sînt și prețurile la pîinea din făină de grâu. Spre deosebire de localitățile rurale, cei mai mari producători de pîine – AO ”Franzeluța” în mun. Chișinău și combinatul de pîine din mun. Bălți – au beneficiat de suportul statului la procurarea făinii de grâu. Aceasta le-a dat posibilitatea de a coace așa-numitele sorturi de pîine „sociale”, comercializate cu prețuri mai mici. În rezultat, pentru cumpărătorul de la sate din quintila I 1 kg de pîine costa cu 2,39 lei (sau cu 43,4%) mai scump, decât pentru cumpărătorul din orașele mari, iar pentru cei din quintila V – cu 0,73 lei (sau cu 10,4 %) mai scump. În ceea ce privește laptele și produsele din lapte, uleiul vegetal, fructele și legumele, prețurile de cumpărare a acestora la sate erau mai mici decât în localitățile urbane.

Astfel, prețurile medii de cumpărare a majorității produselor alimentare în orașele mari erau mai mari decât prețurile la sate. Însă, la sate prețurile la multe produse alimentare, procurate de populația mai puțin asigurată, au fost mai mari decât în orașe.

Tabelul 7. Prețuri de cumpărare a unor produse alimentare pe quintile și medii de reședință a gospodăriilor casnice, în anul 2008, lei pentru 1 kg

	Orașe mari			Orașe mici			Sate		
	quintila I	quintila V	V / I, %	quintila I	quintila V	V / I %	quintila I	quintila V	V / I, %
Orez	16,65	19,67	118,1	18,93	19,31	102,0	18,49	19,75	106,8
Pîine din făina de grâu	5,51	7,02	127,4	6,26	6,86	19,6	7,90	7,75	98,1
Paste făinoase	10,97	13,64	124,3	11,42	12,77	111,8	11,20	11,89	106,2
Carne de bovine	52,69	67,36	127,8	71,67	73,49	12,5	52,80	64,26	121,7

Carne de porcine	73,13	73,57	100,6	63,22	75,10	118,8	60,27	66,20	109,8
Carne de pasare domestica	31,51	41,58	131,9	35,59	38,99	109,5	35,12	38,05	108,3
Subproduse	16,60	34,58	208,3	34,63	32,35	93,4	23,90	33,21	138,90
Mezel. calit. super. cu dur. lunga pastr.	71,48	88,83	124,3	66,05	81,14	122,8	66,92	75,53	112,9
Afumaturi	76,80	101,88	132,7	80,00	100,25	125,3	85,42	99,10	116,0
Pește sărat, uscat, afumat inclusiv scrumbie	27,55	45,28	164,3	26,32	45,21	171,8	29,17	40,92	140,3
Cașcaval și brânza	59,72	72,59	121,5	40,30	56,46	140,1	40,13	50,64	126,2
Roșii	8,83	11,34	128,4	7,13	10,21	143,2	8,15	10,56	129,6

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

Diferențierea prețurilor de cumpărare a produselor alimentare are loc și în cadrul grupelor de quintile. **Cu toate acestea, cu cât mai mare este nivelul de bunăstare a gospodăriilor casnice, de regulă, cu atât mai mare este prețul de cumpărare a majorității produselor alimentare.** Cea mai mare diferențiere pe quintile a prețurilor de cumpărare este caracteristică pentru orașele mari. Deosebit de semnificativă este diferența dintre prețurile de cumpărare, plătite de quintila V și quintila I, a subproduselor de carne (2,1 ori), peștelui sărat și afumat (64,3 %), cărnuri afumate (32,7 %), carne de pasăre (31,9 %). Pentru orașele mici și sate, această diferențiere este considerabil mai joasă. De exemplu, pentru localitățile rurale ea constituie 40,3% pentru peștele sărat și afumat, 38,9 % – pentru semifabricatele din carne, 29,6 % – pentru roșii (Tabelul 7).

Diferențierea pe quintile a prețurilor se manifestă și la nivelul grupurilor social-vulnerabile ale populației. Printre aceste grupuri cea mai mare diferențiere a prețurilor de cumpărare a produselor alimentare se manifestă în cazul familiilor cu copii. Astfel, în cadrul acestui tip de gospodărie casnică, în quintila V prețurile sunt mai mari decât în quintila I la cumpărarea peștelui sărat și afumat de 2,2 ori, subproduse – cu 66,1 %, bovină – cu 64,7 %, brânză și cașcaval – cu 57,7 % (Tabelul 8). La alte gospodării casnice cu copii, cea mai considerabilă mărire a prețurilor de cumpărare a populației din quintila V, în comparație cu quintila I, este remarcată pentru peștele sărat și afumat (49,2 %), cea mai mică – pentru cărnuri afumate (10,0 %). Mai mult ca atât, prețul de cumpărare al pâinii din făină de grâu pentru populația acestui tip de gospodărie din quintila V e cu 1,5 % mai mic decât pentru quintila I.

Tendința de majorare a prețurilor de cumpărare a produselor alimentare, concomitent cu creșterea bunăstării gospodăriilor casnice, este caracteristică și pentru gospodăriile casnice formate numai din pensionari. În condițiile date majorarea prețurilor de cumpărare a produselor alimentare (orez, paste făinoase, carne de bovine, mezeluri și altele) în quintila V, în comparație cu quintila I, este mai mică decât în cadrul altor grupuri social-vulnerabile.

Tabelul 8. Prețuri de cumpărare a unor produse alimentare pe grupuri social-vulnerabile, în anul 2008, lei pentru 1 kg

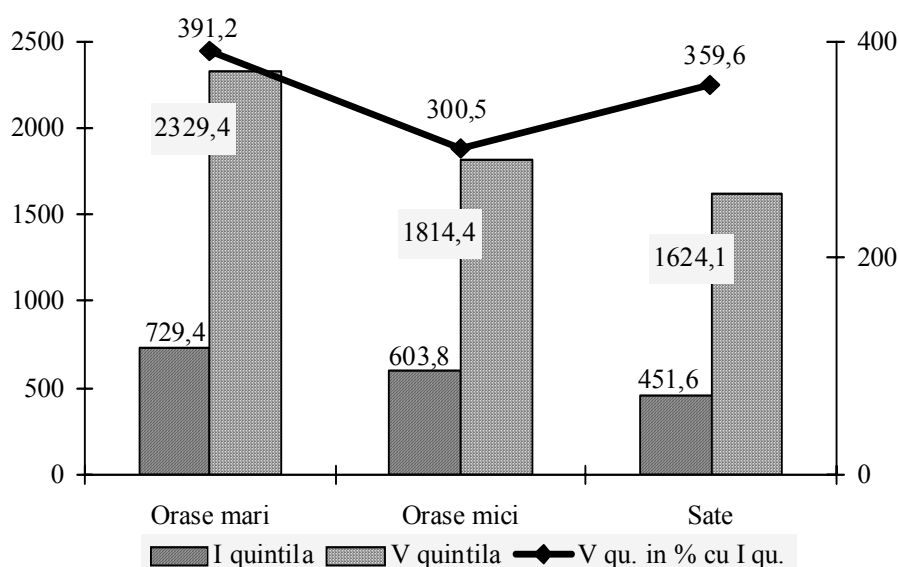
	Familii cu copii			Alte GC cu copii			GC numai cu pensionari		
	quintila I	quintila V	V / I, %	quintila I	quintila V	V / I, %	quintila I	quintila V	V / I, %
Orez	18,24	19,40	106,4	18,33	20,30	110,7	19,61	20,19	103,0
Pâine din faina de grâu	7,67	7,81	101,8	7,45	7,34	98,5	7,31	7,83	107,1
Paste făinoase	11,35	13,09	115,3	11,27	12,77	113,3	11,07	12,31	111,2

	Familii cu copii			Alte GC cu copii			GC numai cu pensionari		
	quintila I	quintila V	V / I, %	quintila I	quintila V	V / I, %	quintila I	quintila V	V / I, %
Carne de bovine	42,00	69,18	164,7	53,75	70,96	132,0	63,75	65,44	102,6
Carne de porcine	69,34	71,95	103,8	57,48	75,40	131,2	63,33	70,77	111,7
Carne de pasare domestica	34,08	42,40	124,4	34,29	39,00	113,7	34,77	39,52	113,7
Subproduse	23,73	39,42	166,1	30,40	34,40	113,1	36,92	28,40	76,9
Mezel. calit. super. cu dur. lunga pastr.	65,0	79,87	122,9	66,15	79,59	120,3	54,31	70,05	129,0
Afumaturi	79,57	96,48	121,2	96,67	106,35	110,0	-	102,32	-
Pește sărat, uscat, afumat inclusiv scrumbie	31,96	70,54	220,7	29,47	43,98	149,2	27,27	34,47	126,4
Cașcaval și brânza	45,45	71,66	157,7	46,04	61,49	133,6	29,47	50,69	172,0
Roșii	7,35	9,00	122,4	7,72	8,84	114,5	7,46	11,47	153,7

Surse: Datele Biroului Național de Statistică, și calculele autorilor

Nivelul prețurilor de consum și a veniturilor bănești disponibile, exercită o influență determinantă asupra cantității produselor alimentare procurate de populație. În anul 2008, veniturile bănești disponibile (medii lunare pe o persoană) ale populației din quintila V, depășeau veniturile populației din I quintilă de 3,9 ori în orașele mari, de 3,0 ori în orașele mici și de 3,6 ori la sate – *Diagrama 2*. Odată cu creșterea veniturilor populației a crescut și cantitatea produselor alimentare cumpărate. Însă această creștere a decurs mai lent, decât creșterea veniturilor bănești. O influență rezervată / reticientă asupra cantității produselor alimentare cumpărate a avut-o dinamica prețurilor la aceste produse.

Diagrama 2. Venituri bănești disponibile , 2008, lei pe lună

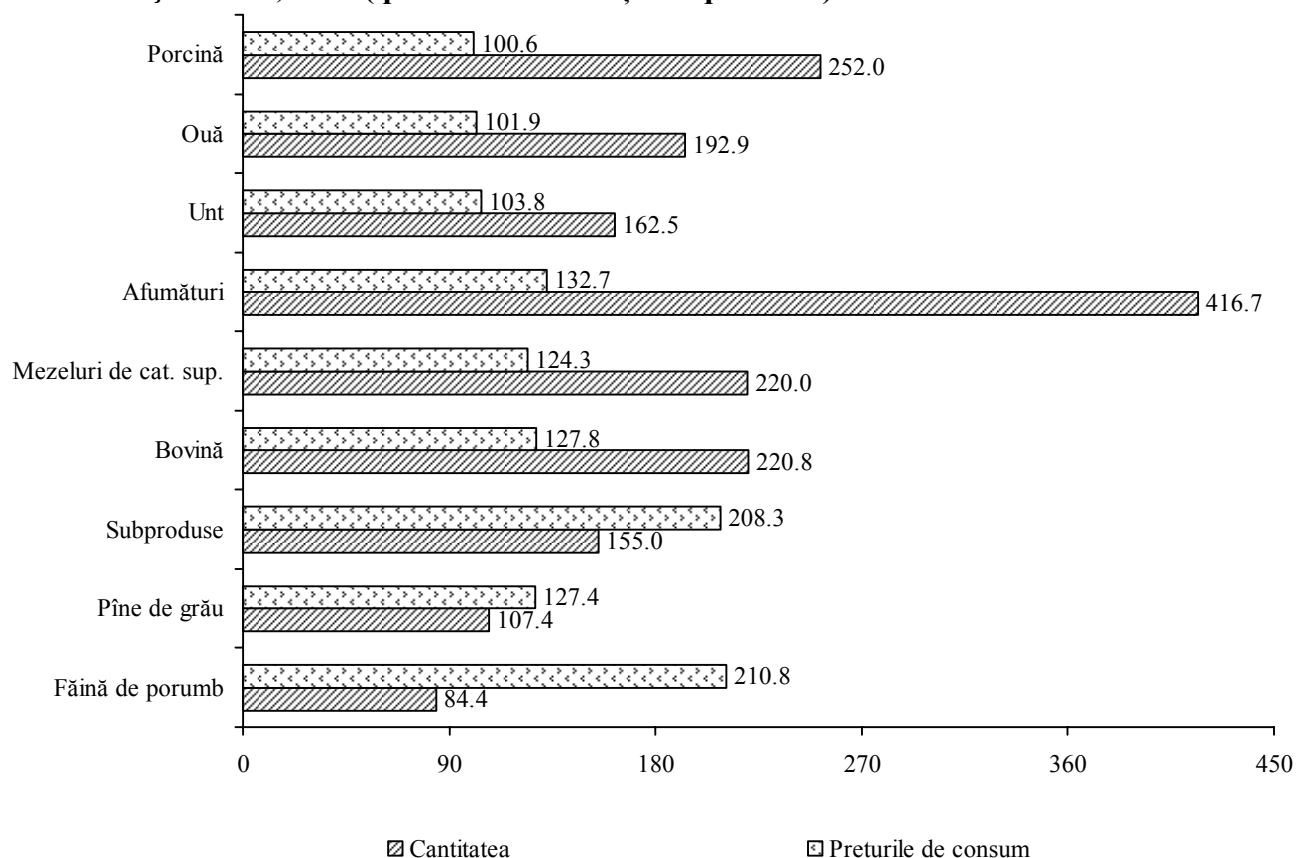


Corelația între tempoul de creștere a prețurilor de cumpărare și sporirea cantității produselor alimentare procurate, este diferită pentru diverse tipuri de produse. Astfel, în anul 2008, în orașele mari prețul de cumpărare a cărnii de porcină în quintila V a depășit prețul la același produs din quintila I, cu 0,6%, iar

cantitatea cărnii de porcină cumpărată a crescut cu mai mult de 2,5 ori (*Diagrama 3*). O corelație similară se adevărește și în cazul prețurilor și a cantității de ouă, afumăturilor, untului, cărnii de bovină și multor alte produse alimentare. Pentru un număr mai mic de produse alimentare (subproduse, pâine de grâu, făină de porumb și altele), dimpotrivă, ritmul creșterii prețurilor depășea creșterea cantității produselor cumpărate. O asemenea situație este caracteristică pentru orașele mici și sate.

Astfel, pe măsura creșterii veniturilor bănești medii pe o persoană, în majoritatea categoriilor de produse crește și cantitatea produselor alimentare procurate. Pe lângă aceasta, creșterea cantității produselor procurate, depășea creșterea prețurilor lor de cumpărare.

Diagrama 3. Rata creșterii prețurilor de cumpărare și a cantității produselor alimentare procurate, în orașele mari, 2008 (quintila V în % față de quintila I)



Tendința, când odată cu creșterea veniturilor bănești, crește și cantitatea produselor alimentare procurate, este caracteristică și pentru grupurile social-vulnerabile. Comparativ cu quintila I, familiile cu copii din quintila V, au cumpărat cu 48,0 % mai multă carne de bovină, de porcină – cu 41,9%, orez – cu 38,7 %, mezeluri de calitate superioară – cu 26,7 % (*Tabelul 9*). Cu toate acestea, cantitatea afumăturilor din carne cumpărate a fost aceeași ca și în I quintilă, iar a subproduselor – chiar mai mică. Totodată, majorarea cantității produselor alimentare procurate – orez, carne de porcină, mezeluri de calitate superioară (în quintila V în comparație cu quintila I) depășea ritmul creșterii prețurilor de cumpărare a lor. În ceea ce privește astfel de produse cum sunt carnea de bovine, carnea de pasăre, subprodusele, atunci creșterea cantității procurărilor de aceste produse a fost mai joasă decât ritmul de creștere a prețurilor.

În afară de prețuri, majorarea cantității procurărilor de anumite produse alimentare (în quintila V în comparație cu quintila I), a fost influențată și de alți factori. În ”alte gospodării casnice cu copii”, un factor de influență de acest tip îl reprezintă componența gospodăriei casnice, iar în cazul gospodăriilor casnice compuse numai din pensionari – vârsta membrilor gospodăriei.

Tabelul 9. Cantitatea unor produse alimentare (în medie pe persoană), procurate de grupurile social-vulnerabile ale populației din diferite quintile, 2008, kg pe lună

	Familii cu copii			Alte GC cu copii			GC numai cu pensionari		
	quintila I	quintila V	V / I, %	quintila I	quintila V	V / I, %	quintila I	quintila V	V / I, %
Orez	0,31	0,43	138,7	0,31	0,38	122,6	0,79	0,98	124,0
Pâine din faina de grâu	0,27	0,24	88,9	0,25	0,28	112,0	0,52	0,53	101,9
Paste făinoase	0,37	0,42	113,5	0,36	0,44	122,2	0,91	1,04	114,3
Carne de bovine	0,25	0,37	148,0	0,27	0,37	137,0	0,40	0,78	195,0
Carne de porcine	0,31	0,44	141,9	0,41	0,39	95,1	1,18	0,83	70,3
Carne de pasare domestica	0,41	0,46	112,2	0,31	0,48	154,8	0,98	1,02	104,1
Subproduse	0,38	0,28	73,7	0,28	0,30	107,1	0,87	0,91	104,6
Mezel. calit. super. cu dur. lunga pastr.	0,15	0,19	126,7	0,13	0,18	138,5	0,54	0,35	66,7
Afumatari	0,17	0,17	100,0	0,09	0,22	244,0	0,30	0,45	150,0
Peste sărat, uscat, afumat inclusiv scrumbie	0,17	0,18	105,9	0,13	0,18	138,5	0,25	0,47	188,0
Cașcaval și brânza	0,24	0,16	66,7	0,21	0,18	85,7	0,86	0,59	68,6
Roșii	0,71	0,83	116,9	0,64	0,85	132,8	1,51	2,29	151,6

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

Prețurile pentru produse nealimentare în anul 2008 s-au majorat într-o măsură mai mică decât prețurile la produsele alimentare. Printre mărfurile nealimentare într-o măsură mai mare s-au scumpit medicamentele (cu 10,6%), materiale de construcție (cu 8,1%) și mărfurile de parfumerie și cosmetică (cu 13,4%), într-o măsură mai mică – îmbrăcăminte (cu 6,2%) și încălțăminte (cu 4,6%). S-a observat o micșorare a prețurilor la mărfuri electrocasnice – frigidere, mașini de spălat, televizoare.

Cele mai importante (din punct de vedere social) mărfuri din grupul mărfurilor nealimentare sunt îmbrăcăminte, încălțăminte și medicamentele, cheltuielile pentru care dețin o pondere de 18,5% din total cheltuieli bănești ale populației.

Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, în anul 2008 populația a cheltuit pentru procurarea îmbrăcăminte și încălțăminte cu 16,7% mai mult decât în anul 2007, iar pentru medicamente - cu 11,9%. Volumul de consum real a acestor mărfuri a crescut, deoarece cheltuielile pentru procurarea acestora au crescut într-o măsură mai mare decât prețurile la ele.

Totodată, dinamica cheltuielilor pentru procurarea îmbrăcăminte, încălțăminte și medicamentelor a variat la diferite grupuri ale populației.

Pozitiv este faptul că gospodăriile casnice cu nivelul diferit a veniturilor bănești și cu apartenență la diferite grupe de quintile, au mărit cheltuielile reale destinate procurării îmbrăcăminte și încălțăminte, la ce a contribuit creșterea nesemnificativă a prețurilor la aceste bunuri de consum. Însă, s-au menținut diferențele considerabile în volumul cheltuielilor pentru procurarea îmbrăcăminte și încălțăminte. Creșterea cheltuielilor pe persoană destinate procurării acestor produse la gospodăriile casnice din quintila I a constituit 6,7 lei pe luna, iar celor din quintila V – 45,8 lei. La familiile mai bine asigurate creșterea cheltuielilor pentru îmbrăcăminte și încălțăminte a fost de 6,8 ori mai mare decât la cele mai puțin asigurate (Tabelul 10).

Tabelul 10. Sporirea cheltuielilor bănești medii pe o persoană pentru procurarea îmbrăcăminte, încălțăminte și medicamentelor, pe grupuri de quintile, în anul 2008 comparativ cu anul 2007, lei pe lună

	Grupe de quintile					V/ I (ori)
	I	II	III	IV	V	
Îmbrăcăminte și încălțăminte	6,7	15,6	26,2	17,1	45,8	6,8
Medicamente	1,1	3,3	3,0	7,8	10,2	8,9

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculule autorilor

La fel s-a păstrat și diferențierea înaltă în ceea ce privește accesul diverselor grupuri ale populației la medicamente. Creșterea cheltuielilor medii pe persoană pentru procurarea medicamentelor a gospodăriilor casnice din quintila I a constituit doar 1,1 lei pe lună, iar a celor din quintila V – de 10,2 lei. Diferența în creșterea cheltuielilor pentru medicamente între quintilele V și I a fost de 8,9 ori. Deși creșterea volumului cheltuielilor pentru medicamente a avut loc la toate grupurile de gospodării casnice, a fost observată o scădere a cheltuielilor reale pentru medicamente la grupele de quintile I și III care poate fi explicată printr-o creștere comparativ înaltă a prețurilor la medicamente.

Tarifele la servicii creșteau într-un ritm mai înalt în comparație cu creșterea prețurilor la produsele alimentare și cele nealimentare. Astfel, problema accesului inegal al diferitor grupuri ale populației la serviciile cu plată rămâne a fi una din cele mai stringente și actuale.

Serviciile medicale în anul 2008 s-au scumpit, practic, în egală măsură ca și medicamentele – cu 10,7%. Cele mai puțin asigurate pături ale populației și-au mărit cheltuielile pentru achitarea serviciilor medicale într-o măsură nesemnificativă. Sporirea acestor cheltuieli la gospodăriile casnice din quintila I a constituit doar 0,02 lei în lună pe persoană, în timp ce la gospodăriile casnice din quintila V a fost de 2,0 lei (de 100 de ori mai mult). Gospodăriile casnice din quintilele I, III și IV au redus cheltuielile destinate achitării serviciilor stomatologice, iar la gospodăriile casnice din quintila V astfel de cheltuieli s-au majorat cu circa 50% comparativ cu anul precedent.

Totodată, grupurile populației mai puțin asigurate (quintilele I și II) au majorat cheltuielile pentru tratamente spitalizate într-o măsură mai mare decât cei din grupurile bine asigurate (*Tabelul 11*).

Tabelul 11. Sporirea cheltuielilor bănești medii pe o persoană pentru achitarea serviciilor medicale, pe grupe de quintile, în anul 2008 comparativ cu anul 2007, lei pe lună

	Grupe de quintile				
	I	II	III	IV	V
Servicii medicale cu plata	0,02	0,6	0,3	0,8	2,0
Servicii stomatologice	- 0,1	0,4	- 1,1	- 2,0	9,5
Tratarea spitalizata	0,6	0,8	- 0,3	1,4	0,1

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculule autorilor

Creșterea prețurilor la serviciile din domeniul învățământului (cu 15,2%) s-a reflectat într-o măsură mai puțin favorabilă în ceea ce privește accesul populației la învățământ. Aceasta se confirmă prin faptul că cheltuielile legate de studii la gospodăriile casnice din quintilele I, III și IV s-au micșorat (I - cu 0,1 lei pe lună pentru un membru al gospodăriei casnice, III – cu 1,9 lei, IV – cu 1,6 lei). Totodată, gospodăriile casnice din quintila V au mărit cheltuielile pentru învățământ cu 5,4 lei, sau cu 40%.

Creșterea considerabilă a tarifelor la serviciile de transport de pasageri (cu 17,6%) a dus la reducerea cheltuielilor de transport a grupurilor puțin asigurate. S-au redus cheltuielile de transport a membrilor gospodăriilor casnice din quintilele I și II (cu excepția cheltuielilor pentru deplasările interurbane auto). Și dimpotrivă, cheltuielile bănește pentru serviciile de transport ale gospodăriilor casnice bine asigurate au crescut. Gospodăriile casnice din quintila V au majorat cheltuielile pentru toate tipurile de servicii de transport, cu excepția celui aerian (*Tabelul 12*).

Tabelul 12. Sporirea cheltuielilor bănești medii pe o persoană pentru achitarea serviciilor de transport, pe grupe de quintile, în anul 2008 comparativ cu anul 2007, lei pe lună

	Grupe de quintile				
	I	II	III	IV	V
Servicii ale transportului urban	-0,98	-0,35	-0,10	1,37	3,18
Serviciile taximetrelor	-0,01	-0,03	-0,53	-0,22	1,70
Servicii ale transportului feroviar	-0,31	-0,04	0,52	-0,59	2,73
Servicii ale transportului interurban	0,90	1,30	0,40	-0,96	4,42
Servicii ale transportului aerian	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,45

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculule autorilor

Prețurile la serviciile comunal-locative au o influență deosebită asupra bunăstării populației. Tarifele la acest tip de servicii au crescut cu cel mai înalt ritm. Astfel, în anul 2008, energia electrică s-a scumpit cu 25,5%, apa și serviciile de canalizare – cu 53,4%, gazele naturale (în rețea) cu 15,8%, încălzirea centralizată – cu 19,9%. Nu au fost modificate doar tarifele pentru apa potabilă.

Cheltuielile populației pentru achitarea principalelor servicii comunale (energia electrică, apa potabilă, canalizarea, gazele naturale, apa fierbinte și încălzirea centralizată) au crescut în anul 2008 cu 29,1%.

Cele mai bine asigurate pături ale populației se bucură de condiții locative mai bune din punct de vedere a asigurării cu gaze naturale, apă fierbinte, încălzirea centralizată, și respectiv, consumă un volum mai mare al serviciilor date (reieșind din calculul pe membru al gospodăriei casnice), decât cei ce aparțin păturilor mai puțin asigurate. Astfel, în expresie absolută, cheltuielile pentru achitarea serviciilor comunal-locative ale populației bine asigurate au crescut în mai mare măsură față de aceleași cheltuieli ale grupurilor de populației mai puțin asigurate. De exemplu, cheltuielile lunare ale gospodăriilor casnice din quintila I pentru achitarea energiei electrice au crescut cu 8,4 lei (pe o persoană), în timp ce în gospodăriile casnice din grupul quintilei V- cu 21,1 lei, iar pentru gaze naturale – cu 2,7 lei și cu – 11,1 lei corespunzător.

Distribuirea „poverii comunal-locative” pe diferite grupuri ale populației rămâne neproportională și neîntemeiată din punct de vedere al egalității social-economice. ***Cota cheltuielilor pentru principalele tipuri de servicii comunale în total cheltuielile bănești ale populației mai puțin asigurate a fost și rămâne mai înaltă decât în cheltuielile populației bine asigurate. Situația generală se caracterizează prin următoarea definiție – cu cât mai săracă este gospodăria casnică cu atât mai înaltă este ponderea cheltuielilor pentru achitarea serviciilor comunal-locative și vice-versa.***

În anul 2007 ponderea cheltuielilor gospodăriilor casnice din quintila I pentru energia electrică, gaze naturale, apa fierbinte, încălzirea centralizată și canalizare a constituit 11,5% din totalul cheltuielilor bănești, iar a celor din quintila V – doar 5,8% (Tabelul 13).

Tabelul 13. Cota cheltuielilor pentru principalele tipuri de servicii comunal-locative în total cheltuielile bănești ale populației, pe grupe de quintile, în anii 2008 și 2007, %

	Grupe de quintile				
	I	II	III	IV	V
Anul 2007	11,5	10,9	9,7	8,6	5,8
Anul 2008	11,9	11,1	10,9	9,8	6,9

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculule autorilor

În anul 2008 s-a observat o creștere a ponderii cheltuielilor pentru achitarea serviciilor comunal-locative la toate categoriile de gospodării casnice. Totodată, în aceste condiții ponderea cheltuielilor pentru achitarea serviciilor comunal-locative a familiilor puțin asigurate rămânea mai înaltă (11,9% din totalul cheltuielilor bănești) față de gospodăriile casnice bine asigurate (6,9%).

3. Dinamica indicilor individuali ai prețurilor de consum

Necesitatea calculului indicilor individuali ai prețurilor de consum. Schimbarea inflației exercită o influență nemijlocită asupra nivelului bunăstării populației, „făcând corecții” în puterea de cumpărare a veniturilor. Diferența dintre nivelul veniturilor și cel al preferințelor de consum pentru diferite pături sociale ale populației, determină nu numai importanța impactului creșterii prețurilor pentru diferite gospodării casnice, dar și influența inflației reale, pentru familiile cu diferit nivel de venituri.

Indicele prețurilor de consum (IPC) este indicatorul de bază care caracterizează procesele de inflație din țară. IPC arată schimbările în timp ale nivelului general de prețuri pentru mărfuri și servicii, procurate de populație pentru utilizarea casnică, și este utilizat în realizarea politicii economice și sociale de stat, în analiza și prognoza proceselor inflaționiste în economie. Reflectând tendința comună de schimbare a prețurilor, IPC poate în același timp să denatureze în mod considerabil nivelele reale de creștere a prețurilor. Aceasta se întâmplă din mai multe motive. În primul rând, setul de mărfuri și servicii de consum, conform căruia se efectuează înregistrarea prețurilor cu amănuntul, este destul de limitat. În al doilea rând, monitorizarea prețurilor de consum se efectuează într-un număr relativ mic de localități rurale și orașe (în Moldova sunt 8: Chișinău, Bălți, Chul, Comrat, Edineț, Orhei, Soroca, Ungheni); din motive obiective monitorizarea prețurilor cu amănuntul la nivelul localităților rurale nu este efectuată. În al treilea rând, IPC nu ține cont de diferențierea veniturilor populației, ceea ce înseamnă că se ignorează diferențele în structura cheltuielilor de consum pe diferite grupe de quintile ale populației. Ca rezultat, acest fapt duce la denaturarea nivelului inflației reale. Calcularea indicilor individuali ai inflației de consum ar putea fi o soluție viabilă în situația dată.

Abordări metodice de elaborare a indicilor individuali ai prețurilor de consum. Indicele individual al prețurilor de consum pentru quintila i – este indicele prețurilor de consum elaborat ținându-se cont de structura cheltuielilor bănești de consum ale populației din acest grup. Calcularea indicilor individuali ai prețurilor de consum se efectuează prin două modalități.

În cazul primei modalități se utilizează metoda oficială de calcul a indicelui prețurilor de consum, cu unica deosebire că coeficienții de ponderare utilizați la calcule se construiesc individual pe fiecare din quintile. Schema generală a calculului este următoarea. Indicii prețurilor pentru mărfurile și serviciile de bază, publicați de BNS, se unesc într-un indice individual al prețurilor de consum pentru quintila i cu ajutorul coeficienților de ponderare special estimați. Calculul ponderii individuale se efectuează în baza datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, utilizând ponderile cheltuielilor de consum pe diferite quintile, în calitate de coeficienți noi de ponderare.

Modalitatea a doua de formare a indicilor individuali ai prețurilor presupune utilizarea setului extins de mărfuri și servicii. El include practic toate mărfurile și serviciile care, conform datelor oferite de Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice, au fost procurate de populație cu surse bănești. În conformitate cu structura cheltuielilor de consum pentru aceste mărfuri și servicii, pentru diferite quintile se calculează noi coeficienți de ponderare. În afară de aceasta, la formarea indicilor individuali se folosesc prețurile reale de cumpărare de către populație a produselor alimentare, care sunt obiectiv diferențiate la nivelul quintilelor. Informația despre aceste prețuri se determină în baza datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice.

Astfel, la formarea indicelui individual al prețurilor de consum, conform primei modalități, se ia în considerație numai diferențele în structura cheltuielilor bănești de consum după quintile (în baza IPC oficial identic pentru toate quintilele, la un set limitat de mărfuri și servicii pentru care se efectuează înregistrarea prețurilor pe unitate). A doua modalitate de calcul reflectă diferențele pe quintile, atât în structura cheltuielilor de consum pentru procurarea întregului set de mărfuri și servicii, cât și în nivelul prețurilor de cumpărare. Aceasta permite evaluarea mai exactă a inflației și a influenței acesteia asupra bunăstării diferitor grupuri ale populației țării.

Calcularea indicilor individuali ai prețurilor de consum **conform primei modalități**, impune necesitatea determinării structurii cheltuielilor bănești de consum pe quintile. Pentru structura cheltuielilor de

procurare a produselor alimentare, trăsătură specifică este scăderea, de la quintilă la quintilă, a ponderii cheltuielilor pentru cele mai ieftine produse și creșterea cotei de cheltuieli pentru produse alimentare mai scumpe (și mai prețioase în sensul valorii alimentare).

Astfel, în anul 2006 (tendențe analogice fiind caracteristice și în anii ulterioari) ponderea cheltuielilor pentru cartofi în quintila I a constituit 5,90 % , în timp ce în quintila V - 2,55 % , sau de 2,7 ori mai mult; pentru pâine și produse de panificație – 29,6 % și, respectiv, 16,05 % , sau de 1,8 ori mai mult; pentru legume și bostănoase – 8,25 % și 6,74 % , sau de 1,2 ori mai mult (Tabelul 14).

Tabelul 14. Structura cheltuielilor bănești pentru procurarea produselor alimentare pe grupe de quintile, anul 2006, %

	quintile				
	I	II	III	IV	V
Produse alimentare	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
inclusiv:					
Pâine și produse de panificație	29,64	24,92	21,81	19,99	16,05
Carne și produse din carne	14,30	17,23	20,30	23,11	26,02
Pește și produse din pește	7,31	7,92	8,34	8,16	7,85
Lapte și produse din lapte	7,84	10,18	10,73	11,11	10,96
Ouă	2,89	2,23	1,98	2,15	2,02
Grăsimi	7,29	6,95	6,41	5,96	4,49
Fruite și pomușoare	1,14	1,98	2,35	3,01	4,29
Legume și bostănoase	8,25	8,27	8,15	8,36	6,74
Cartofi	5,90	4,41	3,46	3,25	2,55
Zahăr și patiserie	10,46	9,44	10,22	9,42	8,70
Alte produse alimentare	0,25	0,20	0,17	0,13	0,08
Cafea, ceai	1,11	1,53	1,48	1,70	1,83
Băuturi nealcoolice	1,61	1,95	1,98	2,57	3,23
Băuturi alcoolice	2,60	2,79	2,63	3,10	5,20

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

În acelaș timp, ponderea cheltuielilor bănești pentru cumpărarea fructelor și pomușoarelor, în quintila V a constituit 4,29%, ceea ce este de 3,8 ori mai mult decât în I quintilă, carne și produse din carne – 26,02 % , ce este de 1,8 ori mai mult, lapte și produse din lapte – 10,96 % , de 1,4 ori mai mult, pește și produse din pește – 7,85 % , ce e de 1,1 ori mai mult.

Concomitent cu creșterea bunăstării populației au loc schimbări structurale în cheltuielile bănești pentru cumpărarea unor produse alimentare. Ponderea cheltuielilor gospodăriilor casnice din quintila V pentru pâine și produse de panificație este de 1,8 ori mai mică, decât în I quintilă. Însă, cota parte a cheltuielilor pentru făină de grâu și pâine din făină de grâu este mai mică, respectiv de 3,8 ori și 2,2 ori (Tabelul 15). În schimb, cota cheltuielilor pentru cumpărarea biscuiților, e mai mică doar de 1,3 ori. Ponderea cheltuielilor pentru cumpărarea cărnii și produselor din carne în quintila V e de 1,8 ori mai mare decât în I quintilă. Totodată cota cheltuielilor pentru afumături, este mai mare de 16,1 ori, carne de bovină – de 3,5 ori, mezeluri de calitate superioară – de 3,3 ori. Cu toate acestea, cota cheltuielilor pentru subproduse este mai mică de 1,9 ori. Schimbările structurale pe quintile în cheltuielile pentru anumite tipuri de produse lactate au fost total opuse. O situație similară este și în structura cheltuielilor pe grupul de mărfuri „Grăsimi”.

Tabelul 15. Schimbări structurale în cheltuielile pentru cumpărarea unor produse alimentare, pe quintile

	qI, %	qV, %	qV / qI, ori
Pâine și produse de panificație:	29,64	16,05	-1,8
- făina de grâu	1,46	0,38	-3,8
- pâine de făina de grâu	13,90	6,35	-2,2
- biscuiți	2,79	2,10	-1,3
Carne și produse de carne:	14,30	26,02	+1,8
- afumaturi	0,08	1,29	+16,1
- carne de bovine	0,53	1,86	+3,5
- mezeluri de calitate superioară	1,50	4,98	+3,3
- subproduse	0,84	1,44	-1,9
Lapte și produse de lapte:	7,84	10,96	+1,4
- cașcaval și brânza	0,88	3,03	+3,4
- unt	2,63	2,10	-1,2
Grăsimi:	7,29	4,49	-1,6
- unt	2,11	2,46	+1,2
- ulei vegetal	3,62	1,68	-2,1

Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor

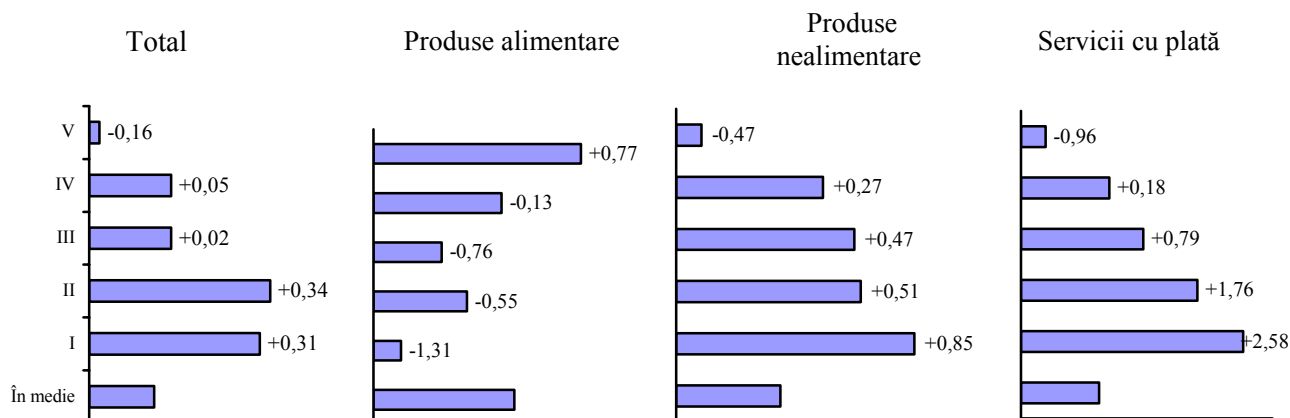
Structura diferită a cheltuielilor bănești pentru procurarea produselor alimentare, mărfurilor nealimentare și a serviciilor cu plată la aceeași IPC medii oficiale, rezultă în IPC individuali pe quintile diferiți.

I-a modalitate de calcul a indicilor individuali ai prețurilor de consum

IPC individuali, în anul 2007 (a. 2006 = 100,00 %). IPC individuali la produsele alimentare pentru membrii gospodăriilor casnice din quintilele I-IV au fost mai mici decât în medie pentru toate gospodăriile casnice. Cu toate acestea, cea mai mare deviere de la IPC mediu este înregistrată în quintila I (-1,31 p.p.) – *Diagrama 4*. Pentru membrii gospodăriilor casnice din quintil V, IPC individual, dimpotrivă, a depășit indicatorul mediu (cu 0,77 p.p.).

Diagrama 4. Deviere (+/-) de la nivelul mediu al indicilor individuali ai prețurilor de consum, pe quintile, în 2007 (a. 2006 = 100,0 %)

Modalitatea I



Pentru mărfurile nealimentare IPC individuali ai membrilor gospodăriilor casnice din quintilele I-IV au fost mai mari în medie pentru toate gospodăriile casnice. Cea mai mare depășire, în comparație cu IPC mediu, este înregistrată în quintila II (+0,85). În schimb, pentru membrii gospodăriilor casnice din quintila V, acesta a fost mai jos de indicatorul mediu (cu 0,47 p.p.).

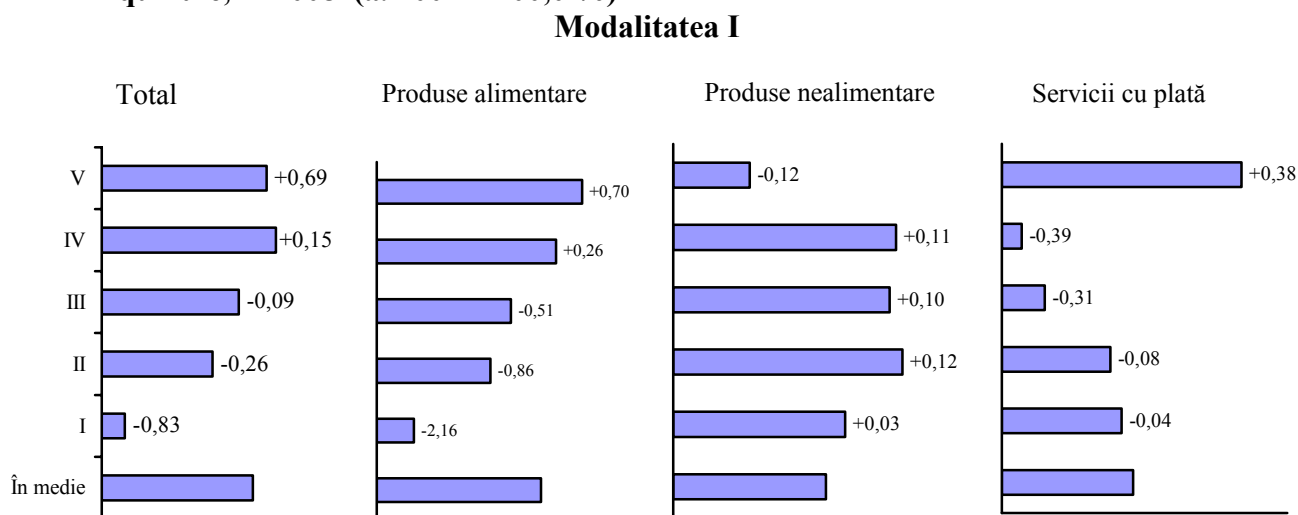
Cele mai mari devieri ale IPC individuali de la nivelul mediu sunt caracteristice pentru serviciile cu plată. Cu toate acestea, pentru membrii gospodăriilor casnice din quintilele I-IV IPC individuali au depășit nivelul mediu: de la 2,58 p.p. în quintila I, până la 0,18 p.p. – în quintila IV. Pentru membrii gospodăriilor casnice din quintila V, dimpotrivă, este înregistrat un decalaj spre diminuare al IPC individuali, față de nivelul mediu (cu 0,96 p.p.).

Totalitatea IPC individuali calculați pe grupe de quintile, certifică faptul, că **cea mai mare presiune inflaționistă o suportă membrii gospodăriilor mai puțin asigurate din quintilele I și II (la care IPC individuali agregați depășesc nivelul mediu cu 0,31 p.p. și 0,34 p.p.). Și invers, cea mai mică presiune inflaționistă o suportă membrii gospodăriilor casnice mai bine asigurate din quintila V (la care IPC individual agregat este mai mic decât nivelul mediu cu 0,16 p.p.).**

IPC individuali în anul 2008 (a. 2007 = 100,00 %). Pentru produsele alimentare și nealimentare, tendințele rămân aceleași, ca și în 2007 (Diagrama 5). O situație cu totul diferită este caracteristică pentru IPC individuali pentru serviciile cu plată – cei mai mari IPC individuali agregați sînt înregistrați în gospodăriile casnice mai asigurate din quintilele IV și V.

Astfel, presiunea inflaționistă maximă este exercitată asupra gospodăriilor casnice din quintilele IV și V, iar cea mai mică – în gospodăriile casnice mai puțin asigurate din quintilele I și II.

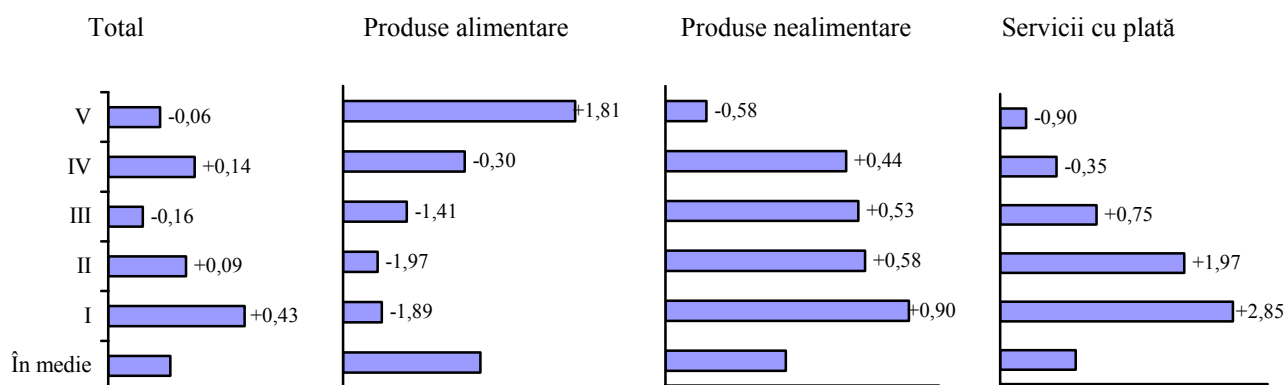
Diagrama 5. Deviere (+/-) de la nivelul mediu al indicilor individuali ai prețurilor de consum, pe quintile, în 2008 (a. 2007 = 100,0 %)



IPC individuali în a. 2008 (a. 2006. = 100,00 %) – modalitatea I. Se observă aceleași tendințe de evoluție a prețurilor ca și pe parcursul a doi ani precedenți. Cel mai mare IPC este înregistrat la membrii gospodăriilor casnice din quintila I (depășirea nivelului mediu cu 0,43 p.p.); cel mai jos IPC – în gospodăriile din quintila V (decalajul de la nivelul mediu fiind de 0,06 p.p.) – Diagrama 6. În așa mod, se confirmă concluzia generală: **cea mai mare presiune inflaționistă cade pe umerii celor mai sărace gospodării casnice, în timp ce gospodăriile casnice mai asigurate suportă o presiune inflaționistă mai mică.**

Diagrama 6. Devierea (+/-) de la nivelul mediu al indicilor individuali ai prețurilor de consum pe quintile, în 2008 (a. 2006 = 100,0 %)

Modalitatea I



A II-a modalitate de calcul a indicilor individuali ai prețurilor de consum

Conform celei de a doua modalități de calcul a indicilor individuali ai prețurilor de consum este luată în considerație nu numai structura variabilă a cheltuielilor de consum, dar și diferențierea pe quintile a prețurilor de procurare.

Această abordare este pe deplin pusă în aplicare la calcularea IPC individuali pentru produsele alimentare. În ceea ce privește calcularea IPC individuali pentru mărfurile nealimentare și serviciile cu plată, din cauza numărului insuficient de observații asupra prețurilor și tarifelor în cadrul Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, utilizarea lor în formă diferențiată pe quintile nu este posibilă. În legătură cu aceasta, pentru toate grupurile quintile se utilizează aceeași rată de creștere estimată de Biroul Național de Statistică în baza prețurilor și tarifelor de înregistrare.

Ratele de creștere a prețurilor de cumpărare a produselor alimentare de către populația din diferite grupe de quintile, care reflectă situația reală în acest domeniu, au o dinamică în sensuri opuse. Pentru unele produse (făină de grâu, carne de bovină, smântână și frișcă, unt și altele) acestea sînt mai înalte la populația din quintila V (în raport cu anul precedent). Pentru alte produse (făină de porumb, afumături, cașcaval și brînză, ulei vegetal și altele) ratele de creștere a prețurilor de cumpărare (în raport cu anul precedent) pentru populația din quintila I sînt mai înalte decît pentru cea din quintila V (Tabelul 16).

Tabelul 16. Ratele de creștere a prețurilor de cumpărare a unor produse alimentare de către populația din quintilele I și V (a. 2007 în % față de a. 2006)

	I	V
Făină de grâu	154,3	156,4
Făină de porumb	177,7	142,2
Carne de bovină	98,0	100,8
Afumături	111,8	102,6
Cașcaval și brînză	129,9	124,0
Smântână și frișcă	110,5	119,2
Ouă	110,4	115,2
Unt	108,2	116,9
Ulei vegetal	119,9	117,6
<i>Surse: Datele Biroului Național de Statistică și calculele autorilor</i>		

IPC individuali în anul 2007 (a. 2006 = 100,00 %). Utilizarea în calcularea IPC individuali a ratelor de creștere a prețurilor la tot setul de mărfuri și servicii, prevăzute de Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice, dar și observarea diferențierii lor la nivel de quintile, a permis evaluarea mai exactă a proceselor inflaționiste.

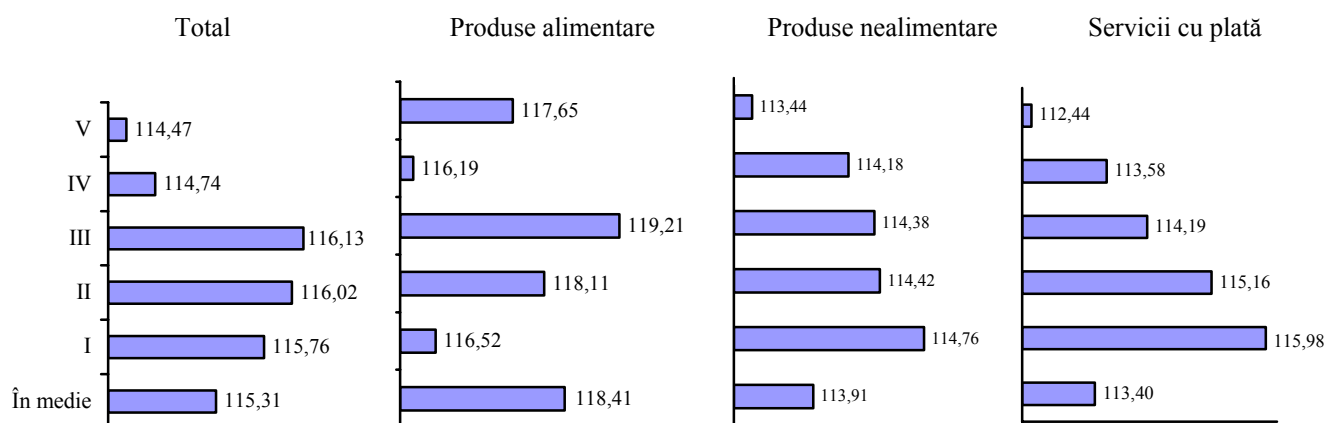
IPC individuali la produsele alimentare pe quintilele I-III sunt mai mari decât valorile medii, iar pe quintilele IV-V sunt sub valorile medii.

În gospodăriile casnice cu venituri mai mari (quintila V) IPC individuali la produsele nealimentare și serviciile cu plată sunt mai mici decât media, iar la gospodăriile casnice cu venituri mici (quintilele I-IV) - depășesc media (*Diagrama 7*).

IPC individuali generali pe grupe de quintile reflectă în mare măsură aceleași tendințe ca și IPC individuali la produsele alimentare.

Diagrama 7. Indicii individuali ai prețurilor de consum pe grupe de quintile în anul 2007 (a. 2006 = 100,00 %)

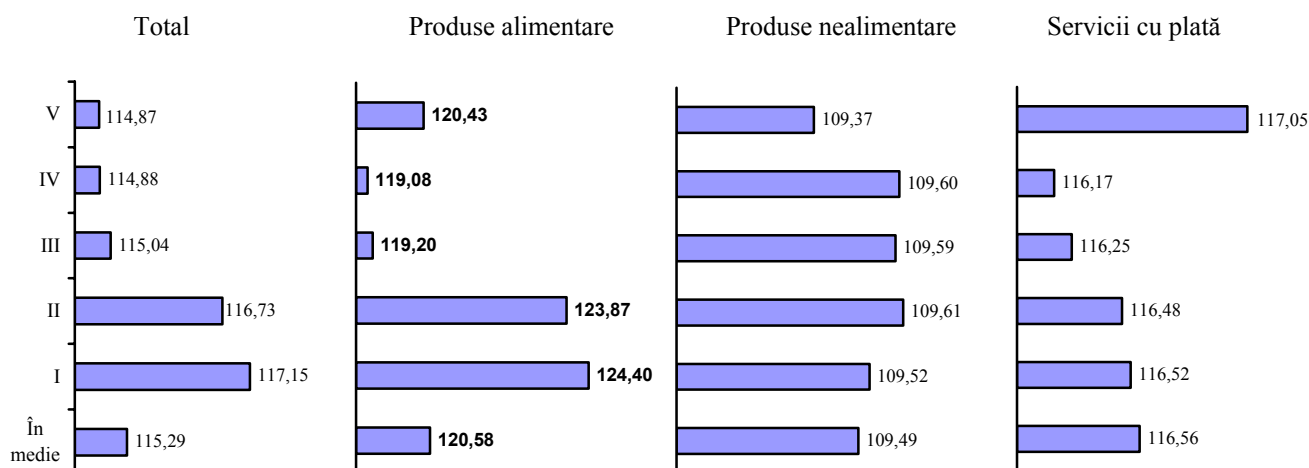
Modalitatea II



IPC individuali în anul 2008 (a. 2007 = 100,00 %). Se observă ca aceștia au o tendință mai clară de scădere pe măsura creșterii veniturilor. Această dependență este mai pronunțată pentru totalitatea IPC individuali: de la quintilă la quintilă valoarea lor descrește consecutiv. Dacă în I quintilă IPC individual este de 117,15 %, apoi în quintila V – acesta este de 114,87 % (*Diagrama 8*).

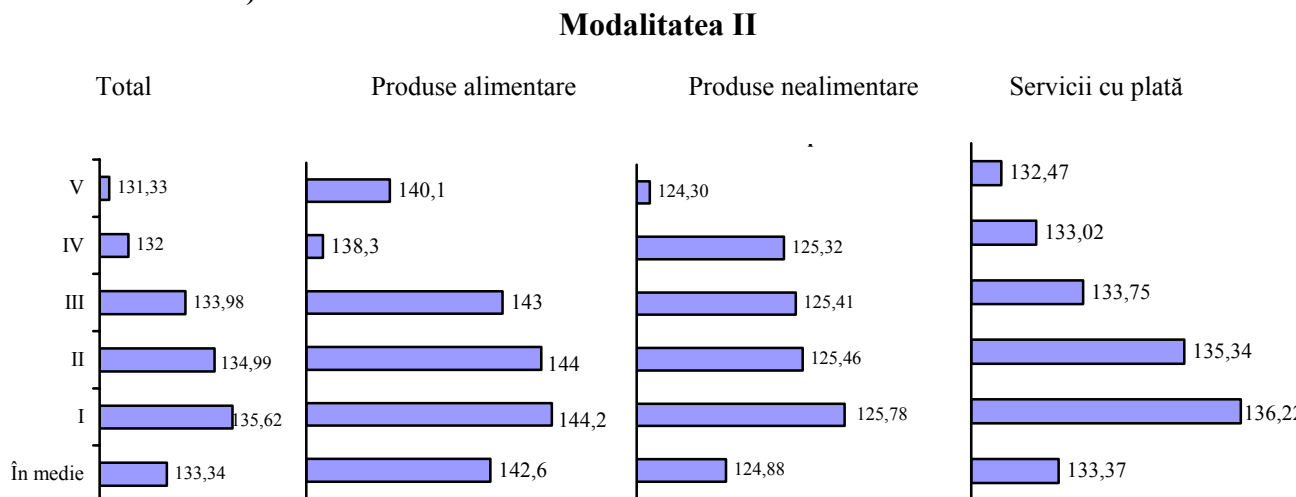
Diagrama 8. Indicii individuali ai prețurilor de consum pe grupe de quintile în a. 2008 (2007 = 100,00 %)

Modalitatea II



IPC individuali în anul 2008 (a. 2006 = 100,00 %) – II varinată. Odată cu creșterea veniturilor populației are loc scăderea IPC individuali. Această relație de dependență este caracteristică atât pentru IPC individuali la produse alimentare, mărfuri nealimentare și servicii cu plată, cât și pentru IPC individuali agregați (Diagrama 9).

Diagrama 9. Indicii individuali ai prețurilor de consum pe grupe de quintile în anul 2008 (2006 = 100%)



Astfel, indicii prețurilor de consum individuali calculați conform modalității II, arată o redistribuire mai mare, decât conform modalității I de calcul, a presiunii inflaționiste în favoarea gospodăriilor casnice mai asigurate. În anul 2007 (comparativ cu anul 2006), o presiune inflaționistă mai mică decât în medie au suportat gospodăriile casnice din grupele de quintile IV și V (după I modalitate – numai gospodăriile casnice din quintila V). În anul 2008 (comparativ cu anul 2007), unei presiuni inflaționiste mai mici decât în medie sînt supuse gospodăriile casnice din quintilele III, IV și V (conform I modalitate – ar fi în general o dependență opusă: la gospodăriile din quintilele IV și V presiunea inflaționistă ar fi mai mare decât în medie). În anul 2008 (comparativ cu anul 2006) o presiune inflaționistă sub medie a fost suportată de gospodăriile din quintilele IV și V (conform varinatei I - numai gospodăriile casnice din quintila V).

4. Evaluarea impactului IPC individuali asupra veniturilor gospodăriilor casnice din diferite grupe de quintile

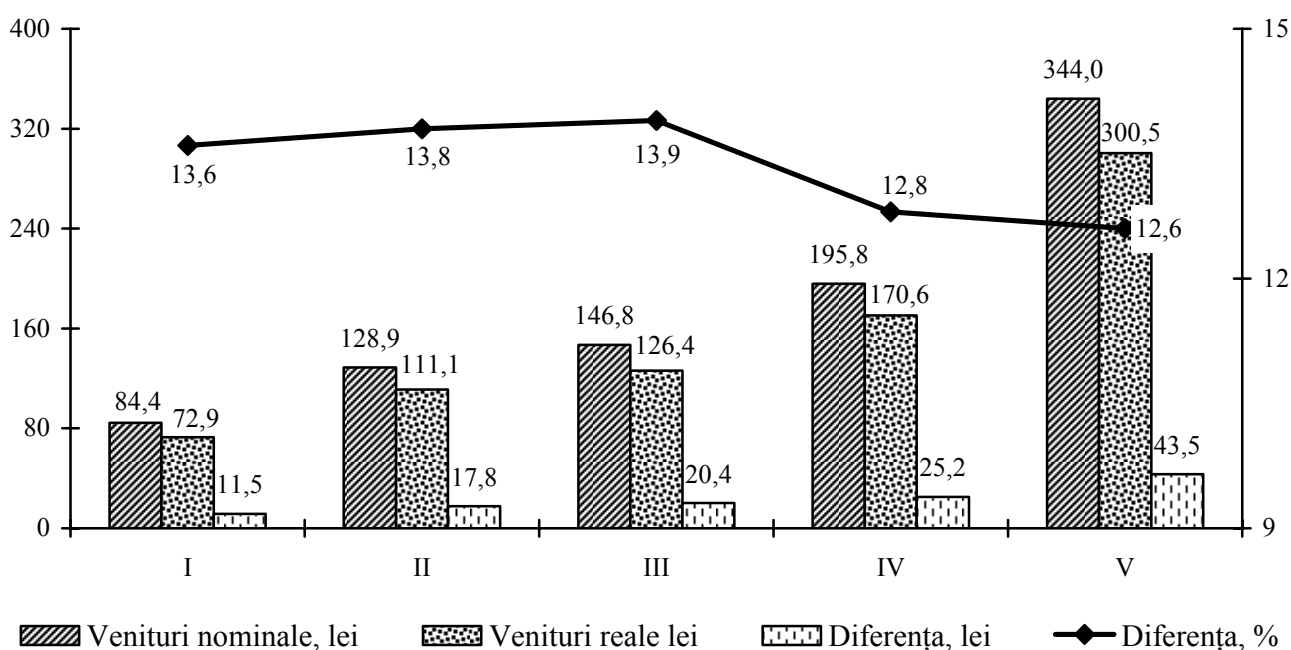
Calcululele IPC individuali pentru fiecare quintilă permit determinarea volumului pierderilor de venituri cauzate de inflație și, astfel, estimarea impactului prețurilor asupra bunăstării diferitor grupuri ale populației.

În anul 2007, în comparație cu anul precedent, creșterea medie a veniturilor nominale disponibile a membrilor gospodăriilor casnice (pe o persoană) din quintila I a constituit 84,4 lei pe lună. Ajustată la IPC individual, această creștere s-a diminuat până la 72,9 lei, astfel încât pierderile de pe urma inflației în veniturile membrilor gospodăriilor casnice din quintila I constituie în medie 11,5 lei pe lună (*Diagrama 10*).

În gospodăriile mai asigurate, mărimea absolută a pierderilor de pe urma inflației este evident mai mare decât în gospodăriile casnice mai puțin asigurate. La membrii gospodăriilor casnice din quintila V acestea au constituit 43,5 lei pe lună, ceea ce este de 3,8 ori mai mult decât în I quintilă.

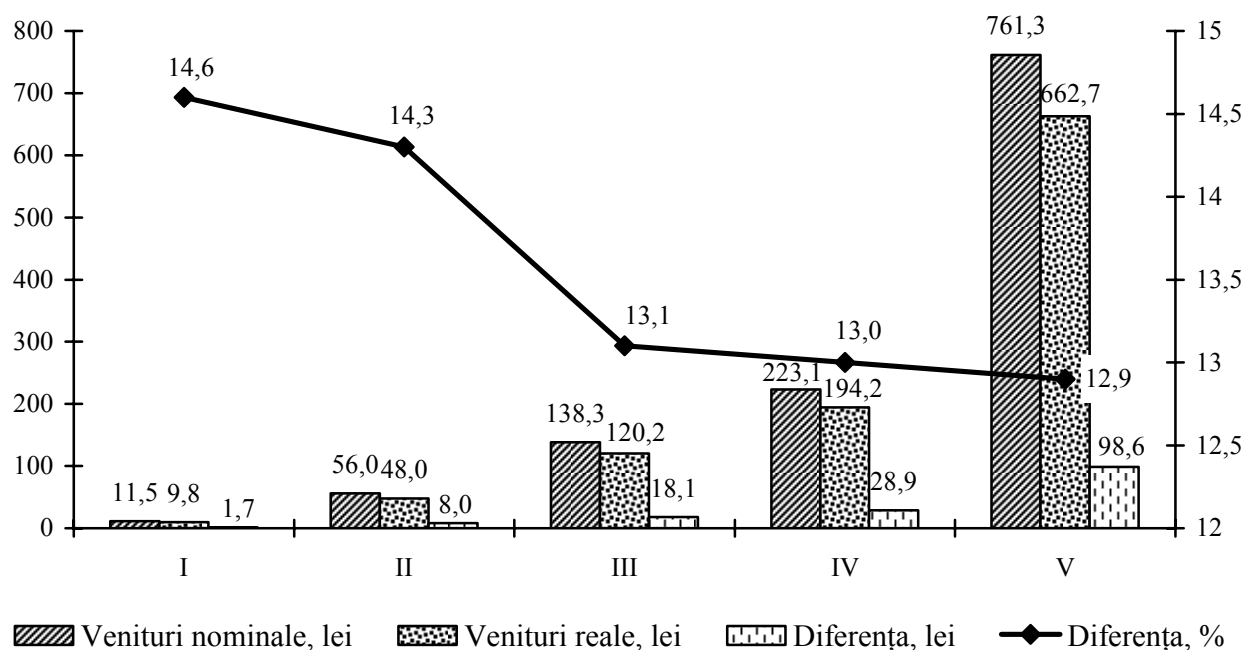
Cu toate acestea, raportul dintre pierderile cauzate de inflație și mărimea veniturilor bănești nominale, arată că **cea mai mare presiune inflaționistă o suportă cele mai sărace părți ale populației. Dacă la membrii gospodăriilor casnice din I quintilă pierderile de pe urma inflației constituie 13,6 % din veniturile disponibile, atunci în quintila V – 12,6%, adică cu 1,0 p.p. mai puțin.**

Diagrama 10. Creșterea veniturilor bănești nominale și reale (anul 2007 comparativ cu anul 2006)



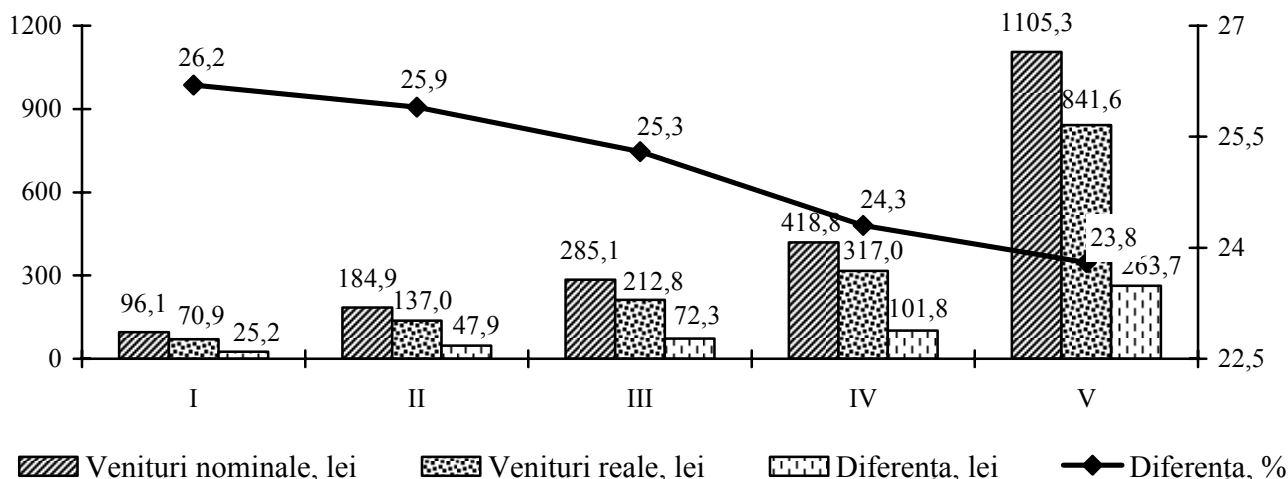
În anul 2008 presiunea inflaționistă asupra populației mai sărace a crescut și mai mult. La membrii gospodăriilor casnice din quintila I ea constituia 14,6%, în timp ce în quintila V – 12,9%, sau cu 1,7 p.p. mai puțin (*Diagrama 11*).

Diagrama 11. Creșterea veniturilor bănești nominale și reale (anul 2008 comparativ cu anul 2007)



În anul 2008, comparativ cu anul 2006, pierderile de pe urma inflației ale membrilor gospodăriilor casnice din quintila I au constituit 25,2 lei pe lună, în timp ce în quintila V - 263,7 lei, sau de 10,5 ori mai mult (Diagrama 12). Însă, în raport cu veniturile nominale bănești, aceste pierderi s-au micșorat cu 26,2 % la membrii gospodăriilor casnice din quintila I, până la 23,8 % – în quintila V.

Diagrama 12. Creșterea veniturilor bănești nominale și reale (anul 2008 comparativ cu anul 2006)



Astfel, impactul prețurilor asupra veniturilor bănești disponibile ale membrilor gospodăriilor casnice din diferite grupe de quintile este diferit. De la quintila inferioară la cea superioară, mărimile absolute ale pierderilor de pe urma inflației cresc. Însă, cea mai mare presiune inflaționistă este exercitată asupra grupurilor de populație mai puțin asigurate, deoarece inflația le „înghite” o parte mai semnificativă a venitului personal, decât în cazul păturilor populației mai asigurate/înstărite.

5. Evaluarea impactului prețurilor asupra consumului (cu utilizarea unui model de simulare)

Un model de simulare face posibilă evaluarea impactului prețurilor asupra dinamicii consumului gospodăriilor casnice din diferite grupe de quintile.

Cu părere de rău, în cadrul Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice se urmărește un număr insuficient al procurărilor de bunuri nealimentare și de servicii cu plată. Acest fapt nu permite elaborarea unui model de simulare sigur pentru toate mărfurile și serviciile prestate. În acest context un model de simulare a fost elaborat doar pentru produsele alimentare.

Pentru a identifica gradul de influență a prețurilor asupra cantității produselor alimentare cumpărate de către populația din diferite grupe de quintile, a fost simulată următoarea situație virtuală:

- În anul 2008 la procurarea diferitor produse alimentare se utilizează prețurile de cumpărare din anul 2006. Astfel, având cheltuielile de consum efective din 2008, se poate evalua creșterea cantității/volumului produselor alimentare cumpărate, în cazul în care prețurile ar rămâne la nivelul anului 2006.

Dacă în anul 2008 prețurile ar fi rămas la nivelul anului 2006, aceasta ar fi afectat în mod diferit volumul produselor alimentare cumpărate la nivelul diferitor grupe de quintile (*Diagrama 13*).

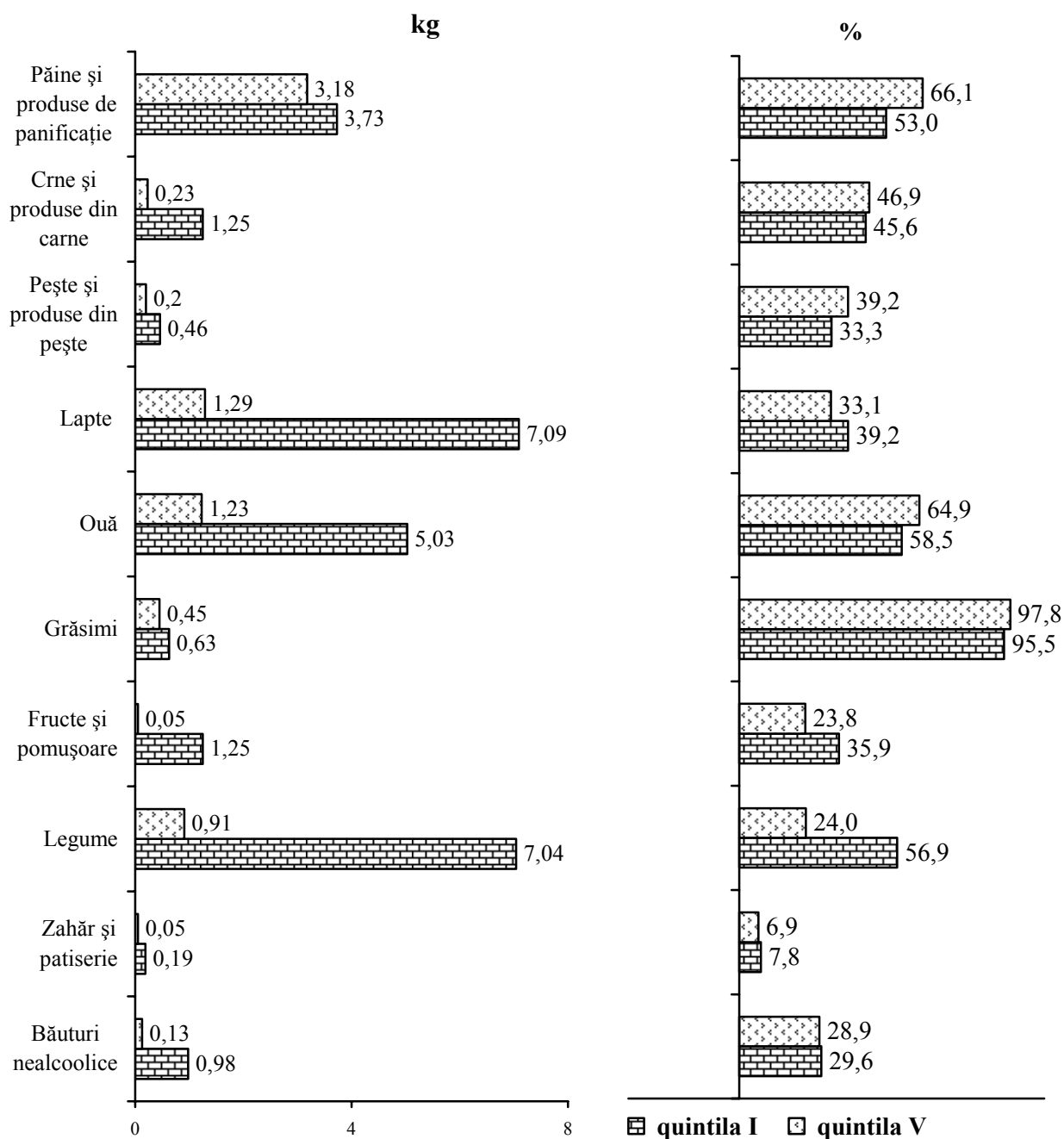
Cantitatea de grăsimi, pâine și produse de panificație, ouă, carne și produse din carne, pește și produse din pește, procurate de populația din quintila I, ar fi crescut cu tempouri mai mari decât în quintila V.

Cantitatea procurată de *grăsimi*, ar fi crescut cu 0,45 kg pe lună în quintila I și cu 0,63 kg pe lună – în quintila V. Astfel, creșterea absolută a cantității de grăsimi, procurate de populația ce aparține quintilei V, ar fi fost de 1,4 ori mai mare decât procurările acestui produs de către populația ce aparține quintilei I. Însă, în valori relative, stabilitatea prețurilor mai benefic s-fi răsfrîns asupra membrilor gospodăriilor casnice din quintila I: creșterea grăsimilor procurate de ei putea constitui 97,8 %, în timp ce în quintila V – 95,5 %.

Creșterea cantității de cumpărare a *pâinii și produselor de panificație* de către membrii gospodăriilor casnice din quintila V (3,73 kg pe lună) ar fi fost cu 17,3 % mai mare, decât în quintila I. Însă menținerea prețurilor la nivelul anului 2006 ar fi permis majorarea cantității procurate de pâine și produse de panificație în quintila I cu 66,1 %, în timp ce în quintila V – cu doar 53,0 %.

Cantitatea de *ouă* cumpărate, ar fi crescut cu 1,23 buc. pe lună în quintila I și cu 5,03 buc – în quintila V. În același timp, în valori relative, cantitatea de ouă cumpărate în quintila I ar fi crescut mai rapid decât în quintila V. O situație analogică s-ar fi creat în privința cantității de carne și produse din carne, pește și produse din pește cumpărate.

Diagrama 13. Creșterea cantității de produse alimentare procurate, în valori absolute și relative (anul 2008 la prețurile de cumpărare ale anului 2006, kg)



Astfel, stabilitatea prețurilor cu amănuntul pentru grăsimi, pâine și produse de panificație, ouă, carne și produse din carne, pește și produse din pește, va avea cel mai mare efect asupra populației mai puțin asigurate. Ritmul de creștere al cantității produselor alimentare cumpărate la ei a fost mai mare, decât la grupurile de populație mai asigurate.

În același timp, la menținerea prețurilor la nivelul anului 2006, volumul cumpărăturilor în quintila V, la așa produse cum ar fi legumele, laptele și produsele din lapte, fructele și pomușoarele, băuturile nealcoolice, zahărul și patiserie, s-ar fi majorat într-un ritm mai rapid, decât în I quintilă (legume – de 7,7 ori, lapte și produse din lapte – de 5,8 ori, fructe și pomușoare – de 25 ori).

Astfel, de efectul stabilizării prețurilor la legume, lapte și produse din lapte, fructe și pomușoare, băuturi nealcoolice, zahăr și patiserie în mai mare măsură va putea beneficia populația mai bine asigurată.

6. Domeniile de politici și instrumentele care influențează modificarea prețurilor de consum și bunăstarea diferitor grupuri ale populației

Impactul prețurilor de consum asupra bunăstării populației nu poate fi determinat exclusiv de conjunctura pieței sau de corelația dintre cererea și oferta de pe piața bunurilor și serviciilor de consum. În diferite țări există anumite instrumente de reglementare, care sunt utilizate pentru prevenirea șocurilor aferente fluctuației prețurilor de consum, pentru diminuarea impactului negativ al creșterii prețurilor asupra persoanelor social-vulnerabile, pentru realizării scopurilor politicilor sociale cu privire la reducerea sărăciei și a inegalității sociale.

Politicile publice, care sunt orientate spre reglementarea impactului prețurilor de consum asupra bunăstării populației, pot fi împărțite în trei grupe:

- politica anti-inflaționistă;
- politica socială de atenuare a efectelor negative ale creșterii prețurilor;
- politica tarifară și cea a prețurilor.

Politica anti-inflaționistă

Politica anti-inflaționistă este o parte integrală a politicii macroeconomice. În Strategia Națională de Dezvoltare, care stabilește prioritățile de dezvoltare a Republicii Moldova pentru anii 2008-2011, este menționat faptul că o condiție prioritară pentru creșterea economică sustenabilă/durabilă și pe termen lung este asigurarea stabilității macroeconomice. Prima sarcină, în acest context, este “asigurarea și menținerea stabilității prețurilor”. Rolul principal în realizarea politicii anti-inflaționiste îi aparține Băncii Naționale a Moldovei, care în ultimii ani a sporit accentul asupra implementării politicii anti-inflaționiste:

- a fost modificat scopul fundamental/ de bază al BNM - în loc de “realizarea și menținerea stabilității monedei naționale”, principalul scop a devenit “asigurarea și menținerea stabilității prețurilor”;
- se introduce regimul de țintire (*targeting*) a inflației - în anul 2007, a fost aprobat Planul de acțiuni pentru punerea în aplicare a Strategiei de țintire a inflației, care prevede o optimizare adecvată a operațiunilor în cadrul politicii monetare a BNM;
- se calculează și se monitorizează indicatorul așa-numitei *inflații de bază* - indicele de preț calculat prin metoda de excludere (din calcul se exclud produsele alimentare, combustibilul, produsele și serviciile cu prețuri stabilite administrativ);
- a fost aprobată și pusă în aplicare politică comună a Guvernului și Băncii Naționale privind dezvoltarea sectorului financiar, care prevede implementarea acțiunilor în vederea reducerii inflației convenite de comun de Guvern și Banca Națională.

În același timp, trebuie de menționat faptul că, alegerea unui nou obiectiv fundamental (stabilitatea prețurilor) pentru politica Băncii Naționale și “restructurarea” corespunzătoare a instrumentelor de politică monetară, nu ar trebui să reducă rolul obiectivului fundamental precedent - asigurarea stabilității cursului de schimb a valutei naționale.

Într-o economie mică și deschisă, precum este cea a Moldovei, care se caracterizează printr-o dependență înaltă de relațiile economice externe și de volumele mari de importuri și exporturi în raport cu producția internă, impactul cursului de schimb asupra stabilității prețurilor este foarte important. Nu se poate de contat pe eficacitatea măsurilor politicii anti-inflaționiste, în cazul în care cursul de schimb al valutei naționale este supus fluctuațiilor bruște sau are o tendință semnificativă de depreciere.

Trebuie de ținut cont de faptul că cota înaltă și în continuă creștere a importurilor în PIB (81% în 2008), precum și faptul că volumul importurilor depășește în mod substanțial volumul exporturilor (de 3,1 ori, în 2008), reprezintă o amenințare permanentă pentru creșterea prețurilor de consum pe piața internă, în cazul deprecierei valutei naționale și “eșecul” politicii de stabilitate a cursului de schimb.

Deprecierea bruscă a leului moldovenesc sau tendința ca atare de depreciere presupune riscuri mari de creștere a prețurilor sau a creșterii treptate a nivelului prețurilor, inclusiv la bunurile și serviciile de consum.

Din acest motiv, politica de asigurare a stabilității prețurilor a Băncii Naționale a Moldovei trebuie să fie în permanență susținută de politica de stabilitate a cursului valutar, care poate servi drept o "ancoră" puternică anti-inflaționistă.

Politica socială de atenuare a efectelor negative ale creșterii prețurilor

În ultimii ani, politica socială a jucat un rol primordial în atenuarea impactului creșterii prețurilor de consum asupra bunăstării populației, inclusiv asupra grupurilor dezavantajate. S-a remarcat o creștere mai sporită a veniturilor populației (salarii, pensii, burse, prestațiile sociale, etc.) față de creșterea prețurilor de consum, ceea ce sugerează că există o sporire a nivelului de trai.

În Republica Moldova rămân acute problemele sărăciei și ale inegalității, inclusiv din motivul lipsei de acces din cauza prețului înalt, sau accesului limitat la multe bunuri și servicii pentru diferite categorii de populație ale căror venituri sunt în creștere în ritm insuficient comparativ cu rata de creștere a prețurilor de consum.

În acest context, instrumentele cele mai practice ale politicilor sociale sunt cele legate de venituri și politici de asistență socială, care ar trebui să fie dezvoltate și îmbunătățite în continuare.

Este mai rezonabil de orientat *Politica de Venituri* spre măsurile, care duc la sporirea devansată a veniturilor cetățenilor și familiilor mai sărace, adică politicile și măsurile de creștere a salariilor pentru angajații cu salarii mai mici și a pensiilor.

La realizarea politicii de venituri, este mai rezonabilă utilizarea activă a următoarelor instrumente:

- revizuirea și aprobarea mărimii salariului minim în țară, inclusiv ajustat la creșterea prețurilor de consum;
- introducerea indicatorului *minimumului de existență*, care reflectă dinamica prețurilor la bunurile și serviciile de consum, în calitate de normativ social minim, pentru soluționarea problemelor aferente majorării salariului minim, pensiilor, diferitor prestații sociale.

La momentul actual, utilizarea salariului minim în calitate de un instrument de politică este reglementată de *Legea privind modul de stabilire și reexaminare a salariului minim* (nr. 1432 din 28.12.2000) și de Hotărârile de Guvern luate periodic privind stabilirea mărimii salariului minim.

Însă, motivele și termenele de revizuire a mărimii salariului minim, formulate în lege, nu sunt suficient de concrete și justificate (mărimea salariului este revizuită nu mai rar de o dată pe an, ținând cont de evoluția indicelui prețurilor de consum și dinamica salariului mediu în economia națională în aceeași perioadă, volumul produsului intern brut, productivitate, precum și de minimul de existență). La utilizarea acestei game "vaste" de motive și termenelor insuficient argumentate pentru revizuirea salariului minim, acest instrument de politică nu poate realiza efectiv funcția de reglementare și protecție a veniturilor populației împotriva inflației, mai ales în cazul grupurilor slab-asigurate ale populației.

Mecanismul de utilizare a minimumului de existență ca instrument pentru asigurarea garanțiilor minime sociale, inclusiv ca un instrument pentru protecția veniturilor împotriva inflației, de asemenea, trebuie să fie îmbunătățit. În actuala Hotărâre a Guvernului RM “*Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a minimumului de existență*” (nr. 902 din 28.08.2000) nu au fost stabilite domeniile, procedurile și ordinea de aplicare a acestui instrument.

Este necesară reactualizarea cadrului legislativ și normativ, care reglementează stabilirea și revizuirea salariului minim pe țară, precum și utilizarea minimumului de existență (calculat pentru diferitele categorii de populație), ca un instrument pentru politicile de protecție a veniturilor, în special pentru păturile sărace, contra creșterii prețurilor de consum.

Politica de asistență socială în ultimii ani se reformează pentru asigurarea unei direcționări mai concrete și atingerea scopurilor sociale strategice, ce permite într-o anumită măsură să contribuie la protecția populației dezavantajate de creșterea prețurilor de consum (de exemplu, prin oferirea compensațiilor nominative pentru servicii comunale, pentru unele medicamente, etc.).

În același timp, în cadrul perfecționării politicii de asistență socială, în timpul revizuirii mărimilor ajutoarelor sociale, este necesar să se ia în considerație dinamica reală și prognozele dinamicii prețurilor de consum, astfel ca ajutoarele sociale care se achită să nu se devalorizeze, și să servească pe deplin în scopul lor.

Politica tarifară și de preț a statului

Funcționarea unei economii de piață nu neagă realizarea politicilor de stat în domeniile tarificare și de preț, care poate avea diverse scopuri, inclusiv dezvoltarea concurenței, limitarea inflației, protecția economică a grupurilor social vulnerabile, etc.

În absența unei politici tarificare și de preț, statul pierde una dintre cele mai importante pîrghii, și anume cea de combatere a monopolurilor, diferențierii sociale excesive, inflației, etc.

În Republica Moldova, se realizează politica de stat în domeniul prețurilor, tarifelor, care la fel este orientată spre limitarea impactului creșterii prețurilor asupra bunăstării populației, în special a celor slab asigurate.

Impactul politicii de preț/tarifare similare asupra bunăstării populației este realizat în special prin:

- reglementarea impozitării activității de antreprenariat;
- reglementarea prețurilor/tarifelor de consum pentru o gamă limitată de bunuri și servicii în unele sectoare.

În cazul modificării mărimii diferitor impozite (TVA, impozitul pe venit, accize, taxe vamale, contribuții de asigurări sociale și medicale, taxe locale etc.), se modifică condițiile activității financiar-economice, în toate sau unele sectoare, care, ulterior provoacă modificarea prețurilor din partea agenților economici.

Astfel, în cazul unei majorări a accizelor sau a taxelor de import la anumite grupuri de bunuri, de regulă, se majorează prețul acestor mărfuri, costul de creștere a prețurilor este achitat de către însăși consumatorii acestor produse.

În cazul unei majorări a ratelor de bază la TVA sau a contribuțiilor pentru asigurările sociale și medicale, sporește riscul de creștere generală a prețurilor de consum, care vor fi achitate de practic toate grupurile de populație, inclusiv cele puțin asigurate.

Astfel, la elaborarea propunerilor de modificare a impozitării, este necesar de luat în considerație efectele ulterioare, care se pot manifesta prin creșterea prețurilor la anumite tipuri de bunuri și servicii, care pot afecta interesele diferitelor grupuri de populație. În caz contrar, pot fi reduse sau pot să nu existe efectele scontate ale realizării și finanțării politicilor de venituri (salarii, pensii, prestațiile sociale, etc.) și a politicilor de reducere a sărăciei, din cauza nereglementării mărimii povării inflaționiste, care este achitată de către populație, în special de către păturile cu venituri mici.

Pentru a preveni impactul negativ al politicii fiscale asupra prețurilor de consum (creștere), precum și asupra bunăstării populației, sunt binevenite următoarele:

- *calcularea și monitorizarea permanentă a nivelului poverii fiscale totale asupra activității de antreprenoriat în general, și în funcție de tipul de activitate, ținând cont de toate impozitele, inclusiv taxele locale;*
- *la efectuarea modificărilor la sistemul de impozitare, trebuie să se ghideze de principiul excluderii sporirii poverii fiscale totale asupra activității de antreprenoriat în general, și pe acele sectoare ale căror produse sunt procurate de către consumatorii în masă și populația cu venituri reduse;*
- *în vederea argumentării oricăror amendamente la sistemul de impozitare, trebuie să fie efectuate evaluările de rigoare privind modificările ulterioare ale poverii fiscale (inclusiv pe tipuri de activități) și scenariile de modificare a prețurilor de consum;*
- *elaborarea și aprobarea unei metodologii de evaluare a poverii fiscale asupra activității de antreprenoriat.*

Reglementarea prețurilor și tarifelor pentru anumite bunuri și servicii de consum este efectuată în Moldova prin stabilirea mărimii adaosului comercial și prin aprobarea tarifelor de către autoritățile competente ale administrației publice.

Limitele adaosului comercial la prețuri sunt stabilite prin Hotărârea Guvernului RM nr. 547 din 04.08.1995 “*Cu privire la măsurile de coordonare și reglementare către stat a prețurilor (tarifelor)*”, pentru anumite mărfuri de importanță socială, printre care sunt incluse următoarele: Conserve din carne, legume și fructe pentru alimentația copiilor, ulei vegetal din floarea-soarelui, produse lactate, lapte, chefir, brânza de vacă, unt, zahăr, făină, pâine și produse de panificație, paste făinoase, crupe, orez, hrișcă, încălțăminte pentru fetețe, băiețași, elevi, copii mici, caiete pentru elevi, săpun de rufe, detergenți, materiale de construcție, medicamente (conform listei aprobate de Ministerul Sănătății).

Aceste grupuri de mărfuri, în special produsele alimentare, sunt vitale pentru păturile mai puțin asigurate ale populației, deoarece reprezintă o mare parte din structura consumului acestora. Creșterea prețurilor de consum, în special pentru produsele alimentare, care se reflectă în mod negativ nu numai asupra calității alimentației grupurilor cu venituri mici, dar, de asemenea, asupra consumului bunurilor nealimentare și serviciilor, accesul la care devine redus ca urmare a creșterii prețurilor la produsele alimentare.

Deoarece refuzul de a reglementa prețurile bunurilor de importanță socială ar provoca cele mai mari costuri inflaționiste (în raport cu veniturile reale) pentru grupurile social vulnerabile, menținerea condițiilor de reglementare a prețurilor în acest caz este destul de justificată și rezonabilă. Ținându-se cont de nivelul actual ridicat al sărăciei în țară, astfel de reglementare a prețurilor de consum reprezintă un instrument necesar și important de politică economică și socială.

Tabelul 17. Principalele domenii ale politicii și mecanismele care influențează prețurile de consum și bunăstarea populației

Domeniile de reglementare	Mecanisme de reglementarea prețurilor / tarifelor	Grupurile de populație asupra bunăstării cărora se reflectă reglementarea prețurilor / tarifelor	Autoritatea responsabilă
Impozitarea activității antreprenoriale Impozite la activitatea de antreprenoriat (TVA, impozitul pe venit, accize, taxe vamale, contribuțiile pentru asigurările sociale și medicale, taxe locale, etc.)	Modificarea ratelor de impozitare se reflectă în condițiile și rezultatele din activitatea economico-financiara a agenților economici,	În funcție de anumite modificări ale impozitării, pot obține venituri /pierderii toate grupele populației	Ministerul de Finanțe, Guvernul și administrația publică locală

Domeniile de reglementare	Mecanisme de reglementarea prețurilor / tarifelor	Grupurile de populație asupra bunăstării cărora se reflectă reglementarea prețurilor / tarifelor	Autoritatea responsabilă
	care reacționează la anumite schimbări în domeniul impozitării, inclusiv prin intermediul politicii sale de prețuri (creșterea / scăderea prețurilor de pe piață).	(de exemplu, în cazul în care crește / scade rata TVA) sau grupuri separate - principalii cumpărători de produse și servicii specifice (de exemplu, schimbarea de accize sau de tarife de import pentru anumite produsele)	
Comunicații Tarifele la servicii poștale de bază prestate populației pe teritoriul Republicii Moldova	Tarifele reglementate (stabilite)	Toată populația	Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor
Transporturi Tarifele la toate tipurile transportului de pasageri (cu excepția taximetrelor și transportului public) Tarifele pentru transportarea pasagerilor în transportul de uz comun (pe teritoriul raionului, orașului și altor localități)	Tarifele reglementate (stabilite) Tarifele reglementate (stabilite)	Toată populația Toată populația	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor Organele administrației publice locale în comun cu Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
Serviciile comunal-locative Gaze naturale, energia electrică și termică Tarifele pentru chirie (inclusiv plata pentru cazarea în cămine) Servicii de evacuare a impurităților, gunoiului,	Tarifele reglementate (stabilite) Tarifele reglementate (stabilite) Tarifele reglementate (stabilite)	Toată populația/ populația cu încălzire centralizată Populația care achită chiria Populația care utilizează serviciile	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică Organele administrației publice locale Organele administrației publice

Domeniile de reglementare	Mecanisme de reglementarea prețurilor / tarifelor	Grupurile de populație asupra bunăstării cărora se reflectă reglementarea prețurilor / tarifelor	Autoritatea responsabilă
zăpezii și curățitul mecanizat al străzilor și drumuri		de colectare a gunoiului	locale
Mărfurile de importanță socială de primă necesitate (unele produse alimentare, anumite bunuri pentru copii, detergenți, ciment)	Mărimea adaosului comercial reglementată (stabilită)	Toată populația, mai ales cei săraci, în structura cheltuielilor, ale căror pondere este foarte mare a cheltuielilor pentru produse alimentare	Ministerul Economiei
Sănătate			
Medicamente și produse medicale produse în Republică	Mărimea adaosului comercial reglementată (stabilită)	Toată populația	Ministerul Sănătății
Serviciile medicale contra plată furnizate de instituțiile publice	Tarifele reglementate (stabilite)	Toată populația	Ministerul Sănătății

În același timp, politica și mecanismele de reglementare de stat a prețurilor de consum și a tarifelor necesită o îmbunătățire.

În pofida faptului că politicile guvernamentale în domeniul prețurilor și tarifelor în Republica Moldova există și sunt implementate, nu există o unificare a cadrului legislativ și de reglementare, iar între unele dispoziții ale legislației existente, sunt și unele neconcordanțe.

Principiile, regulile, ordinea, procedurile și instrumentele de politică în domeniul prețurilor și tarifelor (inclusiv prețurile și tarifele la bunurile și serviciile de consum) sunt separate în multe acte normative care reglementează activitatea diferitor sectoare și organe ale administrației publice.

Punerea în aplicare a politicilor de prețuri și reglementarea prețurilor și tarifelor se efectuează de către un număr de autorități publice, în baza numeroaselor și diverselor acte legislative și normative. Spre exemplu:

- prețurile pentru bunurile de importanță socială (prin limitarea adaosului comercial) sunt reglementate prin Hotărârea Guvernului “Cu privire la măsurile de coordonare și reglementare către stat a prețurilor (tarifelor)” (nr. 547 din 04.08.1995);
- tarifele pentru energia electrică, termică și gazele naturale sunt reglementate și aprobate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în conformitate cu metodologia adoptată de către Agenție și Legile privind gaze (nr. 136-XIV din 17 septembrie 1998), energia electrică (nr. 137-XIV din 17 septembrie 1998), energetică (nr. 1525-XIII din 19 februarie 1998), precum și Regulamentul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (Hotărârea Guvernului RM nr. 1511 din data de 31.12.2008);
- tarifele pentru serviciile de bază de telefonie fixă furnizate de către operatori, care dețin o poziție dominantă pe piața acestor servicii, în condițiile de absență a concurenței sau concurența fiind limitată, sunt reglementate de către Agenția Națională pentru Reglementare în

Comunicații Electronice și Tehnologia Informației în conformitate cu Legea privind comunicațiile electronice (nr. 241 de la 15.11.2007), precum și Regulamentului "Prestări servicii de telefonie fixă" (Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (nr. 18 din 16.08.2001);

- tarifele pentru serviciile de comunicații electronice de uz general, oferite utilizatorilor finali - persoane fizice, sunt reglementate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, în conformitate cu Regulamentul Agenției (Hotărârea Guvernului RM nr. 905 din 28.07.2008);
- reglementarea prețurilor la medicamente se realizează de către Ministerul Sănătății prin stabilirea unor adaosuri comerciale diferențiate, pe baza Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova "Cu privire la aprobarea politicii de stat în domeniul medicamentului" (nr. 1352 din 03.10.2002) și Regulamentul "Cu privire la cu privire la formarea prețurilor la medicamente, articole de uz medical și alte produse farmaceutice" (Hotărârea Guvernului RM nr. 603 din 02.07.1997).

Legislația actuală nu identifică în mod explicit domeniile politicii tarifare/de preț a statului, scopurile și principiile generale de reglementare a acestora, cu toate că Legea cu privire la Guvern (nr. 64 din 31.05.1990) prevede că Guvernul "promovează o politică unică de stat în domeniul prețurilor" (Articolul 13).

Există o serie de neconcordanțe referitoare la instituțiile și mecanismele de reglementare a prețurilor și tarifelor. Astfel, *Legea privind protecția concurenței* (nr. 1103 din 30.06.2000) atribuie funcția de reglementare și control al prețurilor la competența exclusivă a Guvernului (Articolul 20) și se referă această funcție doar la necesitatea de a proteja concurența și de a preveni abuzul de poziție dominantă. În același timp, în conformitate cu alte acte legislative și normative, dreptul de reglementare a prețurilor și tarifelor este acordat organelor autonome de reglementare în anumite sectoare ale economiei, care nu fac parte din structura guvernului.

Scopurile, principiile și mecanismele de reglementare a prețurilor și tarifelor în cazul diferitor organe ale administrației publice (guvernamentale și neguvernamentale) sunt diferite. În unele cazuri, realizarea politicii tarifare și de preț este corelată cu scopul de reglementare a activității sectoriale și monopolurilor firești, în altele - cu realizarea priorităților sociale.

Metodologiile utilizate, precum și procedura de revizuire și aprobare a prețurilor și tarifelor reglementate, se deosebește printr-o varietate considerabilă, ceea ce se justifică din punct de vedere a specificului diferitelor sectoare și domenii de reglementare, dar nu întotdeauna eficiente din punct de vedere a rezultatelor finale socio-economice realizate, inclusiv în ceea ce privește impactul revizuirii prețurilor și tarifelor asupra consumatorilor finali. Astfel, efectele cumulative de revizuire și aprobare concomitentă a prețurilor și tarifelor (majorarea acestora) pentru serviciile monopolurilor firești, poate în mare măsură și negativ influența bunăstarea multor grupuri ale societății, în primul rând a categoriilor defavorizate. Măsurile costisitoare de protecție socială a populației, în astfel de cazuri, pot fi inefficiente sau pot să lipsească cu desăvârșire.

În vederea eliminării contradicțiilor și neconcordanțelor existente cu privire la politica tarifară și de preț a statului, este binevenită elaborarea și adoptarea proiectului de lege "Cu privire la politica de stat în domeniul prețurilor și tarifelor".

Elaborarea proiectului de lege "Cu privire la politica de stat în domeniul prețurilor și tarifelor" va oferi o aliniere fezabilă a politicilor de stat în domeniul prețurilor și va ordona mecanismele de implementare a acestora.

Legea este menită să stabilească următoarele:

- obiectivele economice și sociale, principiile de bază ale politicii de stat în domeniul prețurilor și tarifelor, inclusiv pentru bunurile și serviciile de consum;
- domeniile precum și limitele, formele și instrumentele de reglementare a diferitor prețuri și tarife;

- instituțiile responsabile pentru formularea și implementarea politicilor publice privind reglementarea de stat a prețurilor și tarifelor, sfera de competență și responsabilitatea acestora;
- ordinea de interacțiune instituțională, inclusiv interacțiunea dintre organele guvernamentale și neguvernamentale, precum și între diferite instituții și Agenția pentru Protecția Concurenței, a cărei rol în promovarea politicii de stat în domeniul prețurilor și tarifelor trebuie să fie intensificat;
- dispoziții speciale privind politicile și acțiunile autorităților administrației publice în domeniul de reglementare a prețurilor și tarifelor de consum în situația majorării inflației (o majorare neașteptată a prețurilor la bunurile de primă necesitate).

Proiectul de lege ar trebui să fie discutat pe larg și în public, deoarece problemele aferente politicii de stat din domeniul prețurilor și tarifelor abordează interesele nu doar ale populației, dar, de asemenea, și ale antreprenorilor, investitorilor, angajatorilor și altora.

Pentru ca politica de stat din domeniul prețurilor și tarifelor de consum să fie mai justificată și eficientă, este necesară perfecționarea sistemului de monitorizare a prețurilor și tarifelor prin intermediul monitorizării indicilor individuali reali ai prețurilor de consum pentru diferite grupuri ale populației, ținând cont de structura consumului acestora. În acest scop, este rezonabilă elaborarea și implementarea unei Metodologii pentru calculul indicilor individuali ai prețurilor de consum.

În pofida faptului că Biroul Național de Statistică în mod constant perfecționează metodologia de colectare a datelor, de înregistrare și calculare a indicilor prețurilor de consum, pentru o monitorizare mai detaliată a efectelor sociale ale dinamicii prețurilor, pot fi utilizate metode suplimentare, una dintre care poate fi calculul și monitorizarea indicilor prețurilor individuali (pentru mai multe detalii, vezi capitolul 3. Dinamica indicilor individuali ai prețurilor de consum). Acest lucru va permite nu doar primirea informației mai detaliate cu privire la impactul modificărilor prețurilor asupra bunăstării diferitor grupuri ale populației, dar și, de asemenea, luarea unor măsuri mai argumentate, selective și eficiente pentru protejarea diferitor grupuri ale populației de efectele nefavorabile ale evoluției prețurilor și tarifelor de consum.